

СССР
фигурки

№ 6 036000 1960, E

6454
1960/12

WS

ჩვენ მიწვენი ვართ იმ გრანდიოზული ცვლ-
ლებების, რომლებიც მოხდა ჩვენს ქვეყანაში
სულ რაღაც ოთხი ათეული წლის მანძილზე
საბჭოთა ადამიანები ძალიან არ იშურებენ
იმისათვის, რათა შექმნან ციკლობრიბის უფრო
ნათელი მომავალი, თვითულ საბჭოთა მოქა-
ლაქის შევსებულ აქვს, რომ თავის შრომით
წვლილი შეაქვს დიდ საქმეში და არსად არც-
ერთი კაპიტალისტურ ქვეყანაში არ არის და-
ფასებულ ადამიანი და მისი შრომა ისე, როგორც
ჩვენთან. ამას სსრ კავშირის უმაღლესი საბ-
ჭოს მებუფ სესიის გადაწყვეტილებანიც ცხად-
ყოფს.

გადასახადებისაგან განთავისუფლება მშო-
მელი დიდი ხნის ოცნებაა. ეს დონისიძება ერთ-
ხელ კიდევ მაკაოდ აღასტურებს იმას, რომ
სოციალისტურმა წყობილებამ ყველა რეალური
პირობა და შესაძლებლობა შექნა ხალხის
ცხოვრების დონის განუზრველი აღმაშობისა-
თვის.

ამჟამად აღაიარებულა, რომ საბჭოთა მეცნი-
რება წინ უსწრებს კაპიტალისტური საბჭა-

როს ყველაზე განვითარებული ქვეყნების მე-
ცნიერებას და იგი მხოლოდ მშვიდობიანი მშე-
ნებს უსახურება. მაგრამ აგრესორი ოუ გა-
თავებდა და დაკვირვება შეუდროება, იგი
გამანადკურებელ პასუნს მიიღებს.

ატომური ენერჯიის მშვიდობიანი გამოყენე-
ბის საკითხი ფართოდ მუშავდება საქართვე-
ლოში და მას კიდევ უფრო მეტ წარმატება-
შიღის უახლოეს პერიოდში—საქართველოში
ამუშავდა ატომური რეაქტორი.

კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა მთავ-
რობის დიდ ზრუნვას საქართველოს მეცნიერები
დაულადავი შრომით უპასუხებენ, უფრო და
უფრო მეტ წვლს შეიტანენ ჩვენი ქვეყნის
მშვიდობიანი მშენებლობის საქმეში.

თეა ცაცხლაძე,

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკა-
დემიის ფიზიკის ინსტიტუტის გა-
მოყენების ბირთვული ფიზიკის გან-
ყოფილების უფროსი.

ხალხის კეთილდღეობისათვის მშობლიური
კომუნისტური პარტიისა და საბჭოთა მთავ-
რობის ყოველდღიური ზრუნვის მაკაოდ გამოე-
ლინება იყო უმაღლესი საბჭოს მებუფ სესიის
გადაწყვეტილებანი. ჩვენ შეუნდებელი ინტე-
რესით ვაღვეწებდი თვალყურს სესიის მუშა-
ობას. მისმა შედეგებმა ერთხელ კიდევ ნაოლად
დაანახეს მსოფლიოს ვის კეთუნის მომავალი,
მან კვლავ ცხადყო, რომ ჩვენს ქვეყანაში პირ-
ველი საზრუნავი ადამიანია.

საშეშისაგლო გადასახადის, აგრეთვე უყოლ-
შვილო, უქმარშვილო, პარტახელა და მცირე-
რიცხოვანი ოჯახიანი მოქალაქეების გადასახა-
დის გაუქმება მნიშვნელოვნად გაზრდის მუშა-
მისამსახურეთა რეალურ ხელფასს, ხელს შეუწ-
ყოფს საბჭოთა ადამიანების ცხოვრების დონის
შემდგომ ამაღლებას.

ამიტომ ვამბობთ ჩვენ—მადლობა! მადლობა
კომუნისტურ პარტიას და საბჭოთა მთავრობას!
ჩვენ ახალი შრომითი წარმატებებით ვუპასუ-
ხებთ ამ დიდ ზრუნვას. პირობას ვიძლევი ვა-
დამდე—ორი თვით ადრე შევასრულო შეიძ-
წლედის მეორე წლის გეგმა.

თემა სოლომონია,

თბილისის აბრეშუმსაქსოვი ფაბრიკის
ფეიქარი, სოციალისტური შრომის გმირი.

მშვიდობა. ეს სიტყვა აღლევებს თვითულ
საბჭოთა ადამიანს, მილიონობით კეთილ ნების
ადამიანებს მსოფლიოში. ისინი ერთი მტკიცე
რწმუნით არიან გაერთიანებულნი—გზა გადაუ-
ღობოთ ახალი ომის გამარჯვლებებს, იბრძო-
ლონ ხალხთა მეგობრობისათვის, იმისათვის,
რომ არ ნახონ ცრემლი დღეებში, დღეის და
პასუხების თვალბუზე. მშვიდობა ჩვენითვის
არის შრომა, ქვეყნის სიმდიდრე და ხალხის
კეთილდღეობა.

ჩვენ არ გვინდა ახალი ომი, ჩვენ ვეითი რა
არის ომი და იმითომ. ჩვენ ის ჩვენს შტატებზე გა-
დაიგტანეთ: დაეკარგეთ მილიონობით ძვირფა-
ნი, ახლოებელი ადამიანი და ახლა ყველაფერს
გვაკაკოებთ იმისათვის, რომ არ გამოვრდეს ის

საშინელი სისხლისღერა... ამიტომ ვიწონებთ
ჩვენ ამხანაგ ნ. ს. ხრუშოვის მოსწენებას უმაღ-
ლესი საბჭოს მებუფ სესიაზე და ვამბობთ—არა!
არ გვინდა ომი! ჩვენ გვინდა ვიცხოვროთ და
ვიწროვით მშვიდად, გვირდა იმედიით ვუწუ-
რებდით მომავალს.

ჩვენ, ცხოველოვების მუშაკები, აღფრთო-
ვანებულნი სესიის ისტორიული გადაწყვეტი-
ლებებით, კიდევ უფრო მეტი ენერჯიით ვიწუ-
შავებთ, რომ შექმნათ ახალი მხატვრული ნა-
წარმოებები, რომლებზე უსახლო იქნება ჩვენი
დღივებული დღეები, ჩვენი ცხოვრების შემოქ-
მელი—საბჭოთა ადამიანები.

ლელია აბაშიძე,

კინომსახიობი.

1667

ჩვენი ეოკაზი

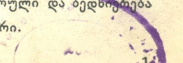
შეგზღავთ ბავშვს და სინათლისა და სიხარულის თბილი ნაკადი მოიცავს ჩვენს არსებას; ატიტინდება იგი და ვიტყვი: ჩემო ჭიკჭიკა ჩიტო, ჩემო თვალისჩინო; გაიღიმებს და ცა პირს გახსნის — ათასი მზე გამოანათებს თითქოს; ანცობს და არ გინდა დაიჯერო, რომ მოვა სიბერე.

ბავშვები... კაცობრიობის მარადიული გაზაფხული, ჩვენი ყველაზე დიდი სიმდიდრე და სიცოცხლის აზრი.

ყველაფერი მშვენიერი და კარგი ბავშვებს, სიცოცხლე და დღეგრძელობა მათ! — ამბობენ საბჭოთა ადამიანები და აშენებენ მრეწველობის ახალ გვიანტებს, საცხოვრებელ სახლებს, აფართოებენ სკოლებისა და საბავშვო დაწესებულებების ქსელს, ჯანმრთელობის კერებს, ჰქმნიან პროდუქტების სიუხვეს, ახალი აღმოჩენებით ამდიდრებენ მსოფლიო მეცნიერების საკანძერს, სულიერად და ფიზიკურად ჯანსაღი მომავალი თაობა რომ გაიზარდოს, სიხარულითა და ბედნიერებით სავსე რომ იყოს მისი ცხოვრება.

მშვიდობა ბავშვებს! — ამბობს საბჭოთა ხალხი — მშვიდობის მედროზე მთელ მსოფლიოში და მტკიცედ და მხურვალედ უტერს მხარს ჩვენი მთავრობის, მშობლიური კომუნისტური პარტიის სამშვიდობო საგარეო პოლიტიკას, ხალხთა თანამშრომლობის პოლიტიკას, რაც ასე ყვეოფი გამოიხატა საბჭოთა მთავრობის მეთაურის აშხანაგ ნ. ს. ხრუშჩოვის სამშვიდობო ვიზიტებით ამერიკის შეერთებულ შტატებში, სამხრეთ-აღმოსავლეთ აზიის ქვეყნებში, საფრანგეთში.

მშვიდობა და ბედნიერება ბავშვებს! — მოითხოვენ მილიონობით ადამიანები, ყველა დედა მსოფლიოში და იბრძვიან ომის წინააღმდეგ, საყოველთაო და სრული განიარაღებისათვის, იბრძვიან იმისათვის, რომ კეთილმა სძლიოს ბოროტს, მშვიდობისა და სამართლიანობის მზემ იკავაშოს მთელ დედამიწაზე, სიხარული და ბედნიერება იყოს ბავშვების მუდმივი თანამგზავრი.

მათი ადგილის სხვები მოვიკითხო

- ამ წიგნის ავტორია?
- გოგონას ხელში ქართული ენის მესამე კლასის სახელმძღვანელო უჭირავს, მარჯვნივ და გაბუტულს მუშნება:
- არ გეკრათ? წაიკითხე, აქ წერია: „თ. ჩერტეზიშვილი“.
- ბიჭუნა კი სიამაყით ამბობს:
- ჩვენი სახელმძღვანელოს ავტორი ჩვენი მასწავლებელია, იცით?
- მართლა! ჩვენ ქართულს გვასწავლის!
- იცით, ორმოცი წლის იუბილესთან დაკავშირებით შეხვედრას მოვეწყობთ მაღა...
- ყვეილებს მივუტანა...
- მხოლოდ არავის არ უნებრაო, რა...
- ისინი მარჯვენებზე ალბომებს, ნახატებს, მუყაასაგან გაკეთებულ ვულკანის პუტაფორიას.
- ეს ვულკანი ჩვენ გაგაკეთეთ. თამარ მასწავლებელმა კი შეუღება, მაგარა...
- თამარ მასწავლებელმა ჩვენ ექსკურსიაზე წაგვიყვანა...
- ეს ყვეილები თამარ მასწავლებელმა დაგვიხატა...

- ჩვენც გვასწავლა საღებავებით ხატვა.
- თამარ მასწავლებელმა...
- თქვენ არ იცნობთ თამარ მასწავლებელს?—მეიოთხება ეშმაკთვალემა გოგონა.
- შემომცქერიან, პასუსს ელიან.
- ვიცნობ. ჩემი მასწავლებელიც იყო.—ვამბობ მე და არ ვიცო რატომ, ყველა თვალბედი უფართოვდება და უხერხულად ჩუმდებიან.
- ზარი ირეკება და ჩვენ ერთად შევღვივართ კლასში.
- თხოუბეტი წლის შემდეგ მოვედი მასთან და ისევ მიუღუქტი მერსს, როგორც წინათ, დიღინის წინათ. თხოუბეტი წლის წინ ის ასევე იღდა მერხებს შორის...
- ფანჯარას გაზაფხული აწვდებოდა და კლასში შემოსვლა უნდოდათ კვირტებს. გაზაფხული ენით ამ ათი წლის გოგონების და ბიჭუნების თვალბეტიც. თითბეტი, პატარა და მოუსვენარი, ისევ იმართებოდნენ—ყველას უნდოდა გაკეთილის თხრობა...
- დაუვით ხელბეტი...—შვიდად ამბობს ის და ფანჯარასთან მიდის. დგას ერთი წუთი, ორი... მერე სიჩუმეში, თითქოს სადაღა შორიდან ისმის ხმა, მკვეთრი, ისეივე უცნაური და თბილი, როგორც ამ თხოუბეტი წლის წინათ:

- შეხედეთ, გასოვით. ეს ხე? რა საყოფადღა იყო ატუბული ზამთარი? ახლა რას ამჩნევთ?
- ციცქნა გოგონა მერხიდან დგება, ჯერ ხეს გახედავს, მერე იტყვის გაუბედავად:
- სიმწვანე შეპარვია ხეს, კვირტებიც აფეთქებულან...
- ყოჩაღ! ახლა მიხილი მტყეცი...—რატომ?
- გაზაფხული მოვიდა...—ამბობს ბიჭუნა, ცისფერვალა.
- ვინ მტყეცი, რა მოვიტანა გაზაფხულმა?
- სითბო, სიხარული, მწუ და ყვეილები...—ურთმანეთს არ აცლიან ცეროდნებში.
- რა და რა ყვეილები მოვიტანა?
- ია, შრომაში, ენქელა...
- ყველაზე მეტად წვლიწადის რომელი დრო მოეწონს, მანანა?
- გაზაფხული...
- თქვენ...
- მე შემოდგომა მირჩევნია—მიდგინე ყურბენია...
- გაზაფხული მაინც ყველაზე კარგია.
- რატომ, მანანა?
- ყველაფერი ცოცხლდება, ნემსის წვერებით ამოყოფენ ბალახები თავს და ბალახი ისეთი ხასხასაა, მწვანე და რბილი... მერე—იგბია ბევრი, ლურჯა იგბი.
- მოაწუ, გახსოვს, თოვლი იყო?
- ახლა გადნა თოვლი.
- ციციწი რომელი ახალი სიტყვა ჩაგიწერეთ ჩვენ? თოვლს რა მოუვიდა მთაზე?
- თოვლი გახლავა...
- ყოჩაღ! მდინარეს რა მოუვიდა? ქუთინი მტყეცი!
- მდინარე აღიდა და ჩუხჩუხით მოედინება.
- ისევ ფანჯარასთან დგება. ერთი წუთი, ორი... უსურებს ცას, ახლადამწვანებულ ხეებს და მერე სიჩუმეში, თითქოს სადაღა შორიდან ისმის ხმა, მკვეთრი და უცნაურად ახლოვდება:
- ყველაზე კარგად, ჩვენზე უფრო კარგად, აი, ეს სილამაზე დაგვიხატა ჩვენმა შესანიშნავმა ბუნების მესაიღუმლემ გავა-ფშაქლამ თავის ლექსში „გაზაფხული“...
- ...კლასში სიჩუმეა და სინათლე ყოველდღე ათეული წველი თვალს აედევნება მის ყოველ ნაბიჯს, ყოველ მოძრაობას. ათეული წველიც უფრო იტყის მის ყოველ სიტყვას. ასეა სულ, ბევრი, ბევრი წლები. დროს გაყვება წლები და ამათ ასეთი დაამახსოვრდებათ თამარ მერ-

დღეს განსაკუთრებით მზიარულია პატარა გივი, ექვსი წელი უსრულდება. ამიტომაც ასეთი სიხარული მათ ოჯახში.

ეს დათუნია, ეს ბუშტები, დიდი ბურთი და მანქანა მისი საჩუქრებია, მაგრამ ვერ გაუგია, მამამ რა მოუტანა. დახტის გივი მაგიდის ირგვლივ, აინტერესებს რა არის ამ დიდ ყუთში.

— ტელევიზორი...

— ტელევიზორი...—სიხარულს ვერ ფარავენ ვალიკო და ვახტანგი.

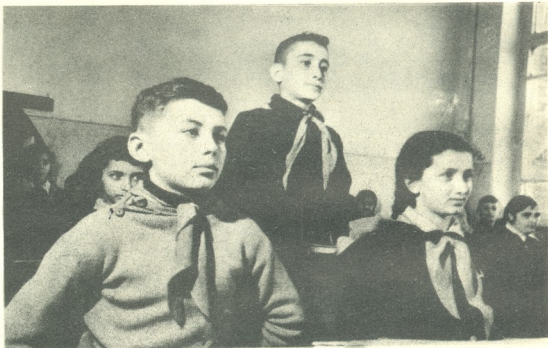
მედიკოს სახე გაეზადრა: რა კარგია, ყველა გადაცემას სახლში ენახათო! უშანგიმ კი ტაში შემოიკრა და დედასთან გაეარდა.

— დედი, დედი, ნახე მამამ რა მოგვიტანა!

— რა? — იკითხა ნათელამ და ოთახისაკენ გემართა. მას ირა და ვენერა გაჰყვნენ.

საერთო სიხარულმა მოიცვა იჩქიტძეების ოჯახი, მაგრამ საკითხავია, ვის მეტად უხარია—პატარა გივის თუ დედას, სიყვარულით რომ შესცქერის თავის შვილებს, ნეტა ნოღარი რად იგვიანებს? მას შემოეცვლოს დედა.

დედის ფიქრს ამთავრებს კარის ჭრიალი. ეს ნოღარია თავისი მუღულითა და პატარა მერაბით.

იჩქიტძეების ოჯახი თავმოყრილია. — აბა, გოგოებო, დატრილდით! გასძახა დედამ ნათელას და ირას. ნოღარი კი ტელევიზორს მიუჯდა გასამართავად. მან ხომ შესანიშნავად იცის რადიოტექნიკა. საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ ტაბახმელაში გადასახლდა, იქ დიწყო მუშაო-

ბა, ოჯახს მოეკიდა და კვირა არ გავა, დედა არ მოინახულოს.

ნათელა გორში ცხოვრობს ბებიასთან და ბაბუსასთან. აბა, მოხუცებს რა გააძლენინებთ მარტო! ივია მთელი ოჯახის თავი. ეს ცქრიალა გოგონა განა მარტო ოჯახშია მარჯვე, იგი გორის საკონსერვო ქარხნის მოწინავე

მუშაა. ნათელა არც პატარა და-ძმებს იფიწყებს, ხან რას უყიდის, ხან რას. თავისი გამარჯვებულებით ნაშრომნი აბა, როგორ დენანება მათთვის.

ირა კი ორი შვილის დედაა, შრომობს, ფუსფუსებს, ალაგებს, მაგრამ პატარები, რომ დატრიალდებიან, ყველაფრის თავიდან დალაგება უხდება. არც კი ბრაზობს. მაშინვე დედა გაახსენდება. ალბათ, როგორ უჭირდაო ცხრა შვილის მშველა.

— მიჭირდა, მაგრამ შვილებისაგან სიხარულიც ბევრი მაქვს, — ხშირად იტყვის სონია იჩქიტძიძე.

მისი ქალიშვილი ვენერა დედასთან ახლოს ცხოვრობს: ტრამვაის ლიან-

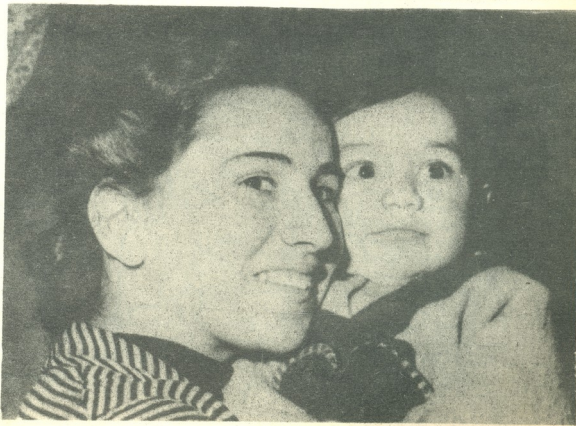
დაგი ჰყოფს მათ სახლებს ერთმანეთისაგან, ამიტომაცაა, რომ მისი საყვარელი შვილიშვილი — მალხაზი ასე შეჩვეულია ბებიასთან.

მედიკო კი მე-7 კლასშია. იგი ოთხ-მოდამეცხრე საშუალო სკოლის მოსწავლეა. მისი ძმებიც — ვალიკო, ვახტანგი და უმანგი ამავე სკოლაში სწავლობენ.

— ცოტას ზარმაცობენ, მეტის გაკეთება შეუძლიათ, — საყვედურობს წესრიგის მოყვარული მამა გერონტი. მაგრამ შვილებს ერთად თავმოყრილს რომ დინახავს, ყველაფერი ავიწყდება.

ლელია ხიზვილი

ჩაყენობელი კერა

ნ ა რ კ ა მ ა

მეორე უმხარა სულ რაღაც ათობდ ნაიზებუ გაცდა. დიმიტრიმ მიწაში ჩარგო თავი. გროხობმა ხრიალი გაიღეს მუზარადზე. მტკაენე-ულად ახავედნენ ზეტებზე. სანგარი მტკრითა და ღენის მახრჩობელა ცვალილი აიგოს. დიმიტრიმ თავი გაიქინა, მუზარადიდან მიწა ჩამო-იბერტა და წაიხიბდა. გარშემო ცველაფერი იწვოდა. აქ მამინაც იწვო-და ყველაფერი, როცა სოფელში შემოიბრუნენ და ტულის გარეუბნები საველე უკან ჩამოიტოვებს. პიტლერებზე უკან იხედდნენ და არავის და არაფერს აღარ ინდობდნენ. დიმიტრის ტარტომოდ მოაკონდა ამ სოფლის სახელი — ბორისოვკა. ვასია შერჩბაკოვიც ხომ ბორისოვიდან არის, სმოლენსკის ოლდენა, თითქმის ჩემს სოფელს ვადაისუფლებდეთო. — ამბობდა იერემის დაწვევის წინ ვასილი. ახლა იგი დიმიტრის უნაძრდი წვეს და ავტობატის უკრით ცხრალავს მოძირდაპირე სახლის იყურს, რომლის უკანაც პიტლერებების ერთი ჯგუფია ჩაწოლილი. დიმიტრი ძუნწად ისროდა, გამოზომილად და სულ უფრო მოუწაუნწად ელოდა შეტევაზე გადასვლის ზრძანებას.

უცებ საიდანაც ტირილის ხმა მოისმა. საოცარი იყო, როგორ სწედე-ბოდა ამ გრუზუნში ეს ხმა კაცის ყურს. დიმიტრის მოხედ-მოხედა. შერ-ბაკოვიმაც შეწყვიტა სროლა და აუფრ-იქნო დაიწყო ცინკა. ნელ-ნელა სხედიმაც მოაქციეს ურადღება ამ ხმას. მალე ჯარისკაცებმა მტერსა და ცვალილი თვალ მოპირეს მუზობლად მდგარ ხანძარბობდებულ სახლიდან გამოვირდნენ პატარა ბიჭუნას, რომელსაც ხალაოზე ცეცხლი მოკიდე-ბოდა. ბავშვი ხელმის იწვევდა, ტრიალებდა, ცდილობდა ცეცხლის ჩა-ქრობას, მაგრამ ცეცხლი უფრო ძლიერდებოდა. ჯარისკაცებმა შეაძრწუნა ამ სერაჟმა. დიმიტრიც თითქმის გატევიდა, თვალს ვერ ამოიჭრდა გამწარებულ პატარას, მეტი უცებ განზე მიიავო ავტობატზე, წაშორდა და წაწილა მოხრილი მიული სისწრაფით გაქანდა მისენ. ეს იწინადა მოულდებოდა იყო, რომ მტერის კე დაიხმა და წაით მიიურდა. დიმი-ტრის მიიჩინა ბავშვთან, ხელში აიტაცა. ფრანკა შემოაბიდა და გულზე მიერბოდი უკან გამოჰკანა. ჯარისკაცებმა შევხით ამოსიწინებეს. გერმა-ნულებიც გარს მოიხდნენ და გაალმასულებლამა ტყვია დაუწინეს დიმიტ-რის. ჯარისკაცი აქიმინებულ დავშვა სანგარში. ბავშვი ფრხობლად მოიწინა ვერტოლად და ავტობატს მისწვდა. ბიჭუნას შიშისგან თვალები გაფართოებოდა.

— ბებე, ბიჭუნე, ნუ გეშინია, სამშვიდობოზე ხარ რეკე! — გააუარავა შერბაკოვებმა თვითი კბოლები და, ის იყო დააბირა ისე ავტობატის მო-მარჯვება, რომ უცებ სახე შეეცვინა. თავი ჩაქიდა და გვერდულად მიწვა სანგარის ძირზე. ამასოდ ცდილობდა მის გრძნობაზე მოყვანას დიმიტრი. ამაოდ აწვდრეკდა და ექანადა, ვასილს ამქვეყნიური პირი აღარ უჩინდა. და ბიჭი გაოცებული უცქეროდა, რა მამამიდ მოცურაე-და დიმიტრის დაწებზე მდგარი ჯარისკაცული ცრემლი...

შერბაკოვა შეიბრძნობისა და მარტის სხვა დაღუბულ ამხანაგებთან ერთად. დიმიტრი ყველაზე ბოლოს გამოითხოვა მის საფლავს. ის და ბიჭუნა ერთად ბრუნდებოდნენ უკან.

- და პატია სახელად?
- ვალდისა შიკინი.
- რადენი წლისა ხარ?
- ცხრა წლის.
- შშობლიბი გყავს?

ვალდისამ სვედანად გაიქინა თავი.
— დამეღებუნე. ფასიტების ბომბებმა მოკლა ორივე.
— მამ მარტო ხარ?

— არა, რატომ. მე და-მმანაც მყავს, კოლია და ნატაშა. აქამდე სულ ერთად ვიყავით, პოდა, ბრძოლა რომ დაიწყო, მეზობლთან გა-იქმენე. მე არ მიყავს, რომ ისინიც დაიხოციონ ფასიტების ბომბებისსაგან, დიმიტრიმ ტყუმაღ გააღიდა.

— შენ ნამდვილი გმირი ხარ. ვალდისა! უკველად მოგებნით შენს კოლიასა და ნატაშას!

ბავშვმა მიმწოდელი, გაცისკრონებელი თვალბით ახედა ტვემო-დან და უფრო მაგრა მოეჭიდა ჯარისკაცის მსხვილი, ხაოიან თითებს. მათი შეტებისაგან იგი თავს მშვიდად და უხვათოდ გრძნობდა.

* * *

სოფელში ბევრი ძებებს ვალდიას და-ძმა, მაგრამ მათ კვალს ვერსად მიაგნეს. ბიჭუნა პატარა გული უსაზღვრო ცაქნით იყო მო-ცული. დიმიტრი გვერდიდან არ იზორებდა მას. ერთხელ ბატალიონის მეთაურმა, კაპიტანმა გრუნდევმა თვლი მოკრა როგორი მზრუნვე-ლობით ამქველად ბავშვს თავის ქაბუნლიდან დიმიტრი, და იგი საღამოს თავისთან დაიბარა.

- როგორ არის ბიჭი. კაპანაძე?
- გავლდობი. ამხანაგო კაპიტანო, დლითა-დლე ვაქცადებმა!
- მამაწონ?
- შშენიერი ბავშვია, ამხანაგო კაპიტანო, მეტად ცტეტი ჯეელი!
- მისი აღ დატევიდა რომ სახიფათოა...
- ნამდვილად ცოლდა ბავშვი, ამხანაგო კაპიტანო, მაგრამ... შენა-ნება კია მასთან ვანშორება. ჩემს ბიჭებს მავტებს ძალიან.
- რადენი გყავს?
- ორა, და მესანა გეოვანა.
- ოჰ! — გაიყენა გრუნდევმა, — აბა, კაციც შენ ყოფილხარ, ჩემო ძმასო! მერე, შეიხტის არ შევეშინდება?
- ეჰ, იყოს თორემ! ჩემს მეუღლეს ძალიან უყვარს ბავშვები, ამ-ხანაგო კაპიტანო.
- პოდა, წაუტევე მამონ შენი!
- დიმიტრის კაპიტანობი შეზედა მეთაურს. გრუნდევს იხვე გაეყენა.
- მე უცვი მოველაპარაკე პოლკის უფროსს. თუ თანახმა იქნებოდი, ათა ღღის შეველებლას მოგეყმით და ბავშვს თქვენთან, საქართველოში წაიყვანდი.
- ჩვენთან? საქართველოში? — ყურს არ უუჯრებდა დიმიტრი.
- შეგძლია ხვალეე გაემზავრო, — გრუნდევმა მხარზე ხელი დაჰ-კრა დიმიტრის და მინარულად ჩაუყრა თვალი, — უკან დაბრუნებისსა კი ერთი პათლი თქვენური ღღერი წაშობილდვარე, შენი მეოხე შე-რლის სადღერტელის გადაგზუნება. მოდის?

* * *

გზაში ვალდისა დაიკარგა... მატარებელი, რომლითაც ისინი თბო-ლისისაგან მოეზობოდნენ, ერთ-ერთ სადღერთან პიტლერებმა და-ბომბეს. დიმიტრი წყლისათვის იყო სადღერში გადასული. დაბომბვა რომ შეწყდა, სხედიან ერთად მიწაზე გაიბინებოდა დიმიტრი მისიც ვეზე დადგა. მატარებელი სულ ერთთავად დაცხრილულიყო, ორი უკანასკნელი ვაკონი ცეცხლში იყო ვაგებულ. «ბავშვი!» — და უხად თავის ვაკონში გაჩნდა. ბიჭი იქ აღარ იყო. დიმიტრი გარეთ გამოვიარდა. სადღერში მოკვდი ირედა გონსდებოდა ხალხი. ერთმანეთს ძებდნენ, ზოგი თავის უცეკლე ამბობლეს დასტეროდა, და ამ საერთო ტრანსცენ-ღში უკვალოდ იწებებოდა დიმიტრის ძახილი. ვალდისა არსად ჩანდა. კიდევ ორი ღლე მოდიოდა სამხრეთისაკენ მატარებელი, ორი ღლე არ ჩაისოლა უღლა თაროდან დიმიტრი. დარღისაგან ერთბაშეუროდ ვაქცავს მერა და ვეგრე მონებლანს ვალდისას დაკარგვა. ვთითმ მეც კაცი ვეწია ამის შეწყვეტი ერთ ბავშვს ვერ მოუვარე. რა ვთხობა ჩვენებს, ან როგორ შევხვდეთ თვალბით გრუნდევს! — ღრღიდა ჯარისკაცის გულს უხსნარებოდი ვჭირი.

მატარებელი დილაადრთან მიივდა თბილისს, მაგრამ სამშობლოში

დაპარუების სიხარული უკვე მოწამლული იყო. ღიმიტარმა უსაგნოდ დააწყო ქალკმით ხეგალი — კახეთისაგან მოვლად საღამოს გაივლიდა მატარებელი. შეზინდებისას დაბრუნდა სადგურში, ბილეთი აიღო და პაქნულ გაიდა. კახეთის მატარებელი საცა უნდა დასულიყო, მაგრამ პირველ ღიადაგუ რამზღლიც სტაციითი უმღირი ჩამოშდგარითი. ღიმიტარმა მზარღლიც გადავარდა სანთეთ ტომარა და ის იყო ვაგონ-ტრეკში გაბრუნდა დაბარა, რომ უწყრად სიხარულით აღსაცეს ძახლმა ელდაცარავებით მოაბრუნა უკან.

— ძია ღიმიტარი!

ვაგონების გასწვრივ თავედემოფლეული მობრზოდა ზედნიერებისასგან თვალვებარწმუნებელი ვალოდია, გამურული, დახმადარი, ტანსაცმელწმინდული ვალოდია.

— ვალოდია, ბიჭო!

ღიმიტარმა საღაც ისროლა სანთეთ ტომარა, ბავშვი ხელში აიტაცა და თავდავიწყებით ჩაიკრა გულში.

— ბიჭო, შე რაუღაძალი, ცოცხალი ხარ? შე გამურული ყინი-ჩილა! შენა როგორა ხარ? სად დამყარაგ? ან აქ როგორადა განძი, შე პატარა ცხვირაბუტუა. ა-ე-ქ, უშხაჰა დასწყევლის! — ღიმიტარმა საჩქაროდ მიომწინადა წაწმამბუხე დაკიდებულ ცრემლს და გაიცინა. — ამატრე გევა ამხელა კაცო?..

გაზში თითქმის მთელი ვაგონი უმასინანდებოდა შიმშილით ქანც-მიღუღლ ვალოდიას. ბიჭუნაც დაინადა ილექმეზოდა და თან ნაწყვეტ-ნაწყვეტად ყვებოდა თავის თავგადასავლს: დაბოშების დროს მარტოდ დარჩენილი და დამუთხობალი ვალოდია ხალხის ტალღას ვარეთ გამოუტალია. შემწინებელი ადამიანები ვარზოდნენ, ყვიროდნენ, ეცემოდნენ, ღოღოდას და მიწყაროლებს ეფარებოდნენ. ვალოდიაც ერთ პატარა ორიშომი ჩამტყანდა და მოკუნტბოდა. ასე მოკუნტული და შემწინებული იპოვა იგი არაღმწინე საათის შემდეგ სადგურის მორიგემ რომ გაუვიდა ბიჭუნა თბილისის მატარებელს ჩამორჩა, მორიგეს იგი თბილისისაკენ მიმავალ საბჭოთაო ენოლოში ჩაუსვას, საგულად ცოტა პური მიუცია და გამაბრუნებრებია.

— და აი, გაბოვე კიდევ, ძია ღიმიტარი, მელოდებოდი არა, საღვურში?

— გელოდებოდი, შვილო, გელოდებოდი! — თავზე ხელს უსვამდა ბავშვს ღიმიტარი და ეცლში მიხვენილი ცრემლის შესაოცებლად ხარბად აბოლებდა პაპიოსს.

***

ცოდნისკარი ლამაზი სოფელია ლაკოდეხის რაიონში, ცოდნის-კარელები კი — გამარჯე, მხნე და სტუმართმოყვარე ხალხი. გამარჯე და მხნე ქალია ვერა კაპანაძე, ლინიში ვაღბლავაო, ქორში გამტანის, შვილია იმედი და ოჯახის დედაბურჯი. გუნწინდელ დღესათი ახსოს ვერას ღიმიტრისა და პატარა ვალოდიას ჩამოსვლა. მოწმენდილ ცაზე მების გაბარდნასათი იყო მისთვის ეს ამბავი, ახსოს იმ ხანმოკლე შეხვედრის სიხარულიც და სწრაფი განზრების მწყვეტ ტკივილიც. დღემდე რომ არ განეულება გულში...

— იმ დღეს ვერა კომლმურნობის ფერბანი მუშობოდა, როცა სირბილისაგან გულამოვარნილმა სოფლის ბიჭუნმა ამბავი ამოტანეს ძია ღიმიტარი ჩამოვიდაო. ტალ ლამის გული შეფლონდა სიხარულისაგან, მუხლი მოეკვთა, მაგრამ თავს მალე მოგრიდა და შინისაკენ გაფრინდა. მისი სახლის წინ, უბოში შინისაგან ვარჯულიც ჯარისკაცს ბავშვები შემოვივოდნენ და ერთი ყრიაშული იტყა. მაოვან ონდავ გახზე პატარა ბიჭუნა გამდგარით და უხრბულად ატრული შეზღვევიდან შესტყვირდა მამა-შვილების შეხვედრას. როცა ამ შეხვედრის პირველმა სიხარულმა გაიარა, ვერამ უცნობ ბავშვს მიაცია ყრიაშული და აღერსანად იკითხა:

— ეს ბიჭუნა ვინდაა, ღიმიტარი? შენ ზომ არ ჩამოგვყა თან? ჯარისკაცს ვალოდია, თავზე ხელი გადაუსვა მის კალთას მიხრტებულ ბავშვს და უკებ მშვიდად და სერიოზულად თქვა:

— ეს ვალოდიაა. შობილები მას გერმანულმზა მოუღეს, და-მამა კი უკვალოდ დაიკარგა. ასე რომ, მისი შობილები დღეიდან ჩვენ ვიწვებით, იმედი ვერა, და-მამობს აი ჩვენი ნათლია, შოთა და ლეო გაუწყვეენ. ზომ ასეა, შვილებო?

ბავშვები ისევ აჭრამაულდნენ.

ვერას სირბაულისაგან თვალვებუ ცრემლი მოადგა.

— მოდი, შვილო, მოდი, შე საწყალო! როგორ დაგფლოთა ტანსაცმელი, რა გაამდარი ხარ! — გულზე მიიკრა ბავშვი და გვერდით მდგომ

დღიმიტარის მადლიერი თვალით ახედა, — შენ ყოველთვის ასეთი კეთილი იყავი, ჩემო ღიმიტარი!

მერე, თითქმის ბურანიანდ გამოიგვკაო, უკებ წელით გასწორდა, სახელოები აიკაიწა და ვარჯაზიდა დატრიალდა.

— ამა, შოთიკო და ლეო, ჩქარა წყალი ამოიტანეთ! ნათლა, შვილო, გაიქე ძალი დარისანდა, ჩვენი ტალღა გამოათავი! შენ კი ღიმიტარი, ცუცხელ დაღვიწთ ერთი, ცოცხალი ვაგანამა! ამა, ჩქარა, თორემ ზომ ხედავი, ლამის ტუტემა შეგამოს ჩვენი ბიჭო!

იმ საღამოს გვიანობამდე არ შეწყვეტილა მუშობილება და მოყვთების სტუმრობა კაპანაძეების ოჯახში. გვიანობამდე ჰყვიოდა ფრინოსის სიმღეს სუფრის თავში მუღიმი ღიმიტარიც. მეორე დღეს კი თითქმის მთელი ამხელა აკლუბდა უკან, ფრონტზე მიმავალ ჯარისკაცს. ღიმიტარი გამბოთხოვა თავისიანებს, სიყვარულით გადასკუნდა ვალოდია, — ამა, შენ იგი, როგორ დაუტრეხე დედას, მე უტყველად დაგბრუნებოდაო, — და წვიდაა, წვიდაა და აღარ დაბრუნებულა. ჩამდღმინე თვის შემდეგ იგი დაიღუბა სევასტოპოლისთვის ბრძოლებში...

***

ეს მიზდა თითქმის თვრამეტე წლის წინათ. ქრისის დაკარგვით გულდათოტული, ოთხი ბავშვის ანაზარა დარჩენილი ვერა კაპანაძე მელაგებდაკარწახებელი შეგბა ცხოვრებას, შეგბა და ოჯახს უცუკობა არ დაამწნია, ბავშვებს უმამობა. შვილების ბედზე, მათ მომავალზე ზრუნვაში ვაგია ეს მჩედმეტი წელი. ახლა ვალოდია შოინ თვითონ არის ოჯახის უფროსი, მუშობლის თვალფუენა ქალიშვილმა სასუდამოდ დაიბყრო ჯარისკაცის შვილობილის გული და დედაცკაცებულ ყმაწილის ერთგულად ამოუღდა ბავშვი. ისინი თავის მეორე დღის ვერა კაპანაძის შორიახლოს დახმავდნენ ახლად აგებულ პატარა, კოხტა კასანში, რომელიც სულ მალე მთავბუტემა, ფუნბულა გოგონას მხიარულმა სიცილ-ციცქილას აკუს.

ვალოდია ცოდნისკარის კომლმურნობის ერთ-ერთი მოწინავე წვევია. სოფელს უყვარს და პატრეს სცემს მას, როგორც გამარჯე და პატრონას ახლავარჯდას. ვალოდიაც შეეთვისა, შეეისახებრცა თავის მეორე სამშობლოს, სადავ ხელმორიდ იპოვა მშობლიური ზრუნვა-ალურის და სადავ ისევ ვალოდია მისი ოჯახის კერა, ერთ დროს პიტლერეთა მომბებმა რომ ჩააქრეს და გააპარატახეს.

ა. კუსარაძის ილი

სერიოზო

(ნ ა წ შ მ ტ ბ ა ი მ ო მ ხ რ ო ბ ი დ ა ნ) *

ცვლილებების სახელში

— სერიოზუნა, — სთქვა დედა, — იცი, რა?.. მე მიხდა, ჩვენ გვეყოფეს მამა.

სერიოზა ახედა. ამაზე არ უფერია. ზოგ ბავშვს ჰქავს მამა, ზოგას — არა. სერიოზასაც არა ჰქავს; მისი მამა ომში მოკლეს. სერიოზას ის მხოლოდ სურათზე უნახავს. ზოგჯერ დედა კაცინა სურას და მერე სერიოზასაც აძლევდა საცონცლად: ისიც მიიღებდა ტურები და დიდეს სურეჭსკისას შორითქლოდ მინას, მაგრამ სიყვარულს არ განრნობდა: არ შეუძლო ცვატებოდა ის, ვინც მხოლოდ სურათზე ენახა. ის მუხბლშუა ეღვა დედას და გაკვირვები შესცქეროდა სახეში. სახე კი წელ-წელად ფერიანდებოდა: ჯერ ლევიც გაჟანდიდებოდა, აქედან ნაწი სინილეთ შუბლს და ყურებს მივლო. დედამ მუხბლბში მოიწყველა სერიოზა, მოეხვია და ცხელი ლევიც მის თავს მიეხებოდა. ახლა ის მხოლოდ დედის ხელს ხედავდა თეთროკობლიან ლევიც სახელოში. დედამ ზურჩულით ჰკითხა:

— ხომ ცუდია უშაბოდ, არა? ხომ ცუდია?

— ჰო-ო, — რატომაც ზირჩულით უნახელი სერიოზამ.

სინამდვილეში ის არ იყო ამაში დატოტუნებული. მან „პი“ ინიტომ სთქვა, რომ დედას უნდოდა „პი“ ეთქვა. მერ უნახდ ივარაუდა: როგორ იტენა უფრო კარგა—მათით თუ უნამოდ? აი, როცა მათ ტიპიონი სახატოე მანქანით ასივარებეს, ყველაინ ხვედით, ძარაზე სხდებიან, შურკია კი მუდამ კაბინაში უჯდება. და თუცა ეს უკეთეს შურს, მაგრამ არც კი კამათობენ ინიტომ, რომ ტიპიონი შურკიას მამაა. სასაგეროდ, თუ შურკია არ უუჯრებს, ტიპიონი მას ქაბით ცემს და შურკია დალის ნამტკრულიც და მიღრმულიც, სერიოზა კი იტანჯება და ეშოში მოათარებს მივლ თავის სათამაშოებს, რომ შურკიას დარდი გაუტარაოს.. მაგრამ, აღბათი, მაინც, როცა მამა გუყავ, უკეთესია: ახას წინათ ვას-კამ რომ ილიას აწყენინა, ლიდა ყვიროდა: „სასაგეროდ, მე მამა მყავს, შენ კი არა, ახა!“

— გიშკართან მანქანა „გაზიკი“ გაჩერდა. მანქანიდან მძღოლი ქაღალად მოვიდა, მას გიშკართან დედა ბაშა შეეცემა. მძღოლმა სთქვა:

— ჩაბანათი, დიმიტრი კორნეევიჩა გამოგვანა.

მანქანაში იღო ჩემდანი და თოტებით შეკრული წიგნების გროვა, და კიდევ რაღაც სქელი, რუხი, ბრკვალად დახვეული, გათხილა და ფარავა აღმოჩნდა. დედა ბაშამ და მძღოლმა ყველაფრის სახელი შეუიღვა დაიწყეს.

დედამ ფარავაში გადმოიხედა და ისევ მიიჩნა. მძღოლმა სთქვა:

— ბოლოში, — აი, სულ ესაა მივლ სითივე.

დედა ბაშამ მოწყვნილი ხმით უნახუა:

— პატიოს ყოვდა მაინც შექედო.

— იციისი, — დაპირდა მძღოლი, — ყველაფერი წინაა. ჰოდა, აი, ეს ბარათივე გაღაცით:

მან წყრილი მისცა და მანქანა წავიდა. სერიოზა ყვირილით შევარდა სახლით:

— დედა! დედა! კოროსტელიოვს თავისი ფარავა გამოგვიგზავანა.

(დიმიტრი კორნეევიჩი კოროსტელიოვი მათთან სტუმრად მიდიო-

ბეჭდვით ნაწყვეტებს ვერა პანოვას ცნობილი მოთხრობიდან „სერიოზა ანუ რამდენიმე ამავეი ძალიან პატარა ბიჭუნას ცხოვრებიდან“. ამ წიგნს ქართულ ენაზე მალე გამოსცემს გამომცემლობა ანაკაიდულით.

და ხოლმე. მას სერიოზათვის საჩუქრები მოჰქონდა და ერთხელ ცერეკულა თევ ასრიალა. მას სახსრებგამცლილო ფარავა ეცვა, რომელიც ომიდან მოკლულ სიტყვა „დიმიტრი კორნეევიჩი“ ჩნელი გამოსათქმელია და ანიტომ სერიოზა მას კოროსტელიოვს ენახდა).

ფარავა უკვე კედელზე ჩამოყიადით, დედა კი წერილს კითხულობდა. მან მხოლოდ მამის უნახუნა, როცა წერილი ბოლომდე ჩაათავა:

— იცი, სერიოზუნა, კოროსტელიოვი ახლა ჩვენთან იცხოვრებს. ის იტენა ჩვენი მამა...

საღამოს მივიდა კოროსტელიოვი. ის დაიხარა და რამდენჯერმე აკოცა სერიოზას. სერიოზამ გაიფურტა: „მიიტომ შკოცინს ასე ილიხანს, რომ ახლა ის ჩვენი მამაა.“

— შენ საშუალოდ გადმოხვედი? — კითხვა სერიოზამ.

— ჰო, — სთქვა კოროსტელიოვმა, — საშუალომოდ.

— მერე, გამორზავ ხოლმე ქაბით? — კითხვა სერიოზამ.

კოროსტელიოვი გაიკვდა:

— რად უნდა გაგარზო?

— როცა არ დაგაუჯრებს, — აუხანა სერიოზამ.

— არა, — სთქვა კოროსტელიოვმა, — ჩვენი აზრით, გაროზავა სისუ-

ლელაა, ას?

— სისულელა, — ევერი დაუტრა სერიოზამ, — ბავშვებიც ტირიან.

— ჩვენ კი შევიძლია ისედაც შევთანხმეთ, ვაკაცურად, ყოველგვარი ქაბის გარეშე...

რა ბანსხანამება კოროსტელიოვსა და სხმებს შორის

რამდენი ზედმეტი სიტყვა ავტო უფროსებს! აი, მაგალითად, სერიოზა ჩაის სვამდა და დედაჩა, დედა ბაშა ამოხოს:

— რა ფეხები ხარ ეღვარა, ლევიც შენს ხელში სუფრების ცვლას! უკვე, გვირი, არც იხე პატარა ხარ.

სერიოზას აზრით აქ ეველა სიტყვა ზედმეტია. ჯერ ერთი, ასჯერ მაინც გაუტრია ისინი. მეორე კი, ისედაც იცის, რომ დანაშაუვია: რო-კორე კი დედაჩა, მანმეც მიხედა და ეწინაა. მას სხვანა და ერთი სულეც ეძღვა, დედა ბაშამ სურფა ავექოს, სანამ სხვებს უნახებოდათ. მაგრამ ის მაინც დაღაპარაკობს და ღაბარაკობს...

ან, მაგალითად, დედას ეღვა, რომ სერიოზა ამზობლეს თუ შეიძლება, ეს სიტყვა კი არც არაფრის არ ნიშნავს.

— ეს თხოვანს ნიშნავს, — სთქვა დედამ, — შენ მე დეატარს მიხედი და იმის ნიშნად, რომ ეს თხოვანა, უნებტე—თუ შეიძლება.

— მერე შენ ვერ მიხედი, — ეკითხება სერიოზა, — რომ ვთხოვ ფანქარ?

— მიხედი, მაგრამ თუ არ დატან თუ შეიძლება, ეს უზრდელობა იტენა. ახა, რასა ჰქავს ფანქარი მომკითა! აი, თუ შენ მეტყვი: თუ შეიძლება, მომეც ფანქარა, — ეს ზრდილობიანი მომართვა იტენა და მეც სიათფებთი მოცემ.

— და თუ არ გეტყვი, არ მომეცე სიათფებთი?

— სულაც არ მოცემი! — სთქვა დედამ.

კარგე, ბატონო, — სერიოზა იტყვის თუ შეიძლება, ინიტომ, რომ თავისი უნაწარბის მიუხედავად იმინი დღეებშიც და ყოვლისშემძლები არიან, მათ შეუძლიათ მიხეცენ და არ მისცენ სერიოზას ფანქარი, რომ გორც მოგებრიანება!

აი, კოროსტელიოვისთვის სულერთია, ის არც კი აქცევს ყურადღებას, სთქვა სერიოზამ თუ შეიძლება თუ არა.

და როცა სერიოზა თავის კუთვნილი სახლითა ვართუბა და მისი მოცენა არ შეიძლება, კოროსტელიოვი ანასლეს და არაუტეს თამაშს, არ იტყვის, მაგალითად, სხვებივით ასეთ სისულელეს: ახა, მოდი, ერთი ბაკიოს!..

კარგე ვაიცა კოროსტელიოვი, სერიოზას არც კი ევეტება, რომ ის წინათ ცხადე ცხოვრობდა, სერიოზასთან კი არა, ხანა ნასტიათთან და მხოლოდ ცხადე მხოლოდმა სტუმრად.

მას სერიოზა თან მიჰყავს, როცა მღირარზე ხანაწოდ მიდის და ცურვას ასწავლის. დედას ეწინა სერიოზა არ დაიდაროს, კოროსტელიოვი კი იციის. მას სერიოზას საწოლს ზადე ჩამოსნა. დედა შუშობდა, სერიოზა გადმოვარდება და დამიტტრევაო, მაგრამ კოროსტელიოვმა სთქვა:

— ეთქვით და მატარებელი მეგავრობა მოულმ? ზემო თარიოვ? დროა შეგვიგოს...

ხომლოგორი. ეს სიტყვა სერიოვას სულ უფრო ხშირად ემისი კორისტელიოვას და დედის სახერხში.

- მიწვევ ხომლოგორში?
- გეგვ, ხომლოგორში აღარ ვიყუ ასე დატვირთული და მამინ ჩავაგავთ პოლიტიკონომიას.
- პასუხი მივიღე ხომლოგორიდან. სკოლაში მუშაობას მთავაზობენ.

- კადრების განყოფილებიდან დამირჩევს. ხომლოგორის ამავგი საბოლოოდ გადაწყდა.
- რა ხომლოგორში წასაღება, უკვე მთლად დახრა ტიპი (კამოლე).

სულ ხომლოგორი და ხომლოგორი. ხომლოგორი. ეს რაღაც ძალიან მაღალია. ზორცეებიანი და შიგე-ნიანი, როგორც სურათებზე. ადამიანები დაწყვიტენ მიიდან მთაზე. სკოლა მთაზე დგას, ზაგუშები ცოცხები მისრიალებენ შიდან.

სერიოვა წიფიოდ ფანქრით ცველაფერ ამას ქაღალდზე ხატვის და თან ჩემად ღლინებს იმ მოტიკებზე, რომელიც ამ შემთხვევისთვის მიუვიდა:

- ხომლოგორი, ხომლოგორი... ალბათ, იქ მივიღივართ, რასან კამოლზე ჩამოვარდა დაპარაკი. საუცხოოა. ამას რა სუხოსი ენჯა წავიდა. ვასკა წავიდა, ახლა ჩვენც წავალთ. როგორ გვემატება ფასი, რომ ჩვენც სადაღაც მივიღივართ და ერთ დავილას არ ესტეღივართ.
- შორსაა ხომლოგორი?—კითხება სერიოვა დედა პასუს.
- შორსაა, ძალიან შორს,—პასუხობს დედა პასუ და იხრავს.— ძალიან შორს.

- ჩვენ წავალთ იქ?
- თუ, არ ვციქ შე, სერიოვა, თქვენი საქმეები.
- იქ მატარებელი მიიდან?
- მატარებელი.
- ჩვენ მივიღივართ ხომლოგორში?—კითხება სერიოვა კორისტელიოვს და დედას. მათ ეს თვითონ უნდა ეთქვათ სერიოვასთვის, მაგრამ დაეაწყდა. ისინი ერთმანეთს გააახლებდენ და მერე განზე იცქირებინან, სერიოვა ამაოდ ცდილობს თვალგზში შეუხდეს მათ.

— მივიღივართ? ხომ მივიღივართ?—არ ეშვება სერიოვა. ვერ მიმხედარა: რად არ სცემენ პასუს?

- დედა ფრთხილი ხმით ამბობს:
  - მამა გადასყავთ იქ საშუშაოდ.
  - და ჩვენც მივყავართ?
- ის ზუსტ შეკითხვას აძლევს და ზუსტ პასუხს ელის. მაგრამ დედა, როგორც ყოველთვის, ჯერ აუარტულებ ზედმეტ სიტყვას ამბობს:
  - აბა, როგორ გავუშვათ მამა მარტო. რა უნდა ჰქნას მარტომ: მოვა, სახლში კი არავინაა, ოთახი დაუღალავებელი... სამკვლევ ვერაიკენ გაუტყუებ... ხნის გამცემი დადამიანი არაა... მოეწყინება საწყალ მამიკოს...
    - და მხოლოდ შემიღე პასუსთვის:
      - მე წავყვები.
      - მე?

რად იტყვარა ჰერში კორისტელიოვი? რატომ ვაჩრუდა ისევ დედა და ვუვარა სერიოვას?

- მე!—შეშით იმეორებს სერიოვა და ფეხებს აბაკუნებს.
- ჯერ ერთი, ნუ აბაკუნებ.—ამბობს დედა და აღერის წყევტს.— ფეხების ზაქური რაღა? აღარ დავინახა, იყოღ, ასეთი რამ! მერე კიდევ—მოდი, ვიშკვლით: როგორ უნდა წამოხვიდე ახლა? შენ სულ ახალბან იყავი ავად. ჯერ რავიანად არც კი მოჩაჩენილხარ, ერთი ბუჩო რაღაც და—ისევ სიტყვის გაძლევს. ჩვენ, ვინ იყის, როგორც მოვეწყობით, შენ არც იტყვარა ჰაერი მოგიხდება. სულ, სულ ავად იქნები და არასოდეს არ გახდები კარავა. მერე ვისთან დატბოვო ავადმყოფი? ექიმმა სიტყა, რომ ჯერ შენ წავიყვანა არავითარი არ შემიძლება.

ბებრად უფრო ადრე ვიდრე ის ლაპარაკს მოჩაჩენიდა, სერიოვა უკვე ხმაშაღდა ქვირინება და ცრემლად იღვრებოდა. არ მიჰყავი! თვითონ წავიდე, უნისოდ! ქვირინში ძლივს ესმოდა, რას ამბობდა კიდევ დედა...

— დედა პასუ და ლუკიანიჩი შენთან დარჩებიან. შენ იმათთან იცხოვრებ, როგორც წინათ.

მაგრამ სერიოვას არ უნდა ისე ცხოვრება, როგორც წინათ, მას კორისტელიოვთან და დედასთან უნდა.

... ახალი აზრი—ახალი ტანჯვა: «ლიონისა, ალბათ, წაყვანას. რომ შეგმოწმებინა, მან სულსუნი ჰკიბია გასივებელი ტუტები:

- ლიონია?
- ლიონია ხომ ერთი ციქვნაა!—საყვედურით სიტყა დედამ და გაწიფილად—ის უტრეოდ იმს უნდა იცოცხლოს, გესმის? უნებოდ დაიღუბება! თა-ლიონია უანმრთელია, ვინ არც სიტყვად და არც ჯარკვლები უსო-დეგა.

სერიოვამ თავი ჩაღწა და ისევ ატრიადა—ჩუმად და უმიფოდ. ის-კიდევ როგორც გადაიტანდა ამ ამბავს, რომ ლიონიაც არცოდებოდა. მაგრამ ისინი მხოლოდ მას სტოვედენ! მხოლოდ ის არ სტარდება!

«მედის ანაპარაა—გაბასტენდა მას მწარე სიტყვები ცეროდენს ზღაპრიდან. და დედაზე წყენს,—წყენას, რომელიც მასში სმადამოდ დატოვებს ნაირჯებს, რამდენიც არ უნდა იცოცხლოს ტყვეანა,—უერთ-დებულა საკუთარი დანაშაულის გრძნობა: მისი ბრალია, მისი! რა თქმა უნდა, ის ლიონია! შე ცუდია, მას ჯარკვლები უსივდება, აა, ლიონია მიპ-ყავთ, თუ კი არა!»

— ოჸ!—ამბობინა კორისტელიოვა და ოთახიდან გავიდა... მაგრამ მამნივე შემობრუნდა და სიტყა:

- სერიოვა! წამო, ჰალხია გავიართ.
- ასეთ ამინდში ისევ ჩაწეება!—სიტყა დედამ.
- კორისტელიოვას ხელი ჩაქონა:
  - ისიღაც სულ წევს. წამო, სერავა.
- სერიოვა სტყუებით გაქცა. კორისტელიოვმა თვითონ ჩააყვა, ოღონდ შაფრის შეწყენა დედის სხობა და ისინი ხელგულ ჩაკიდებულ-ღები წაყიდენ ქალსინ.
- არის ასეთი სიტყვა: საჭიროა.—ამბობდა კორისტელიოვი.—გაგონია, მე ძალიან მინდა ხომლოგორში წასვლა? ანდა დედას? პირიქით, ჩვენ მთლად გეგმები ავეწერ-დავეწერა. მაგრამ საჭიროა—და მივიღივართ. და ასეთი შემთხვევები მირადად ჩემს ცხოვრებაში არ დადენიცი გინდა, იმდენი ყოფილა.

- რატომ?—კითხა სერიოვამ.
- ასეთია ამბობოდ, ეს ცხოვრება.—ის სერიოზული და მოწყენი-ლი იყო და სერიოვას სულ-სულ ცოტათი უსუბუქებოდა და დარიდ იმის გამო, რომ არც კორისტელიოვი იყო კარვ სახითაზე.

— ჩაუღო მე და დედა. კარგია... მამნივე ხელი უნდა მოჰკიდოდ ახალ საქმეს, მაგრამ ავერ—ლიონია. ის, მამასადამე, სასწრაფოდ ზა-გაში. მაგრამ თუ ზავა შორსაა? მამნი ძიას უნდა ვეცხოვო. ესეც სახ-ლადიორით საქმეა. მე კი ჩაივლები მამეს, თუნდად გასკადი—უნდა ჩაა-ზარო. საითქნავ არ მოტრიალდები, სულ—საჭიროა და საჭიროა. შენთ-ვის კი ერთი რამეა საჭირო: დროებით და შეიკავი. რატომ გაძიქლით შენც ჩვენთან ერთად გადაიტანო მივიღი და ის მძინებელი? უფრო ავიღ ვახდებ...

რა საჭიროა იძულება! სერიოვა თანახმაა, ის მზად არის მათთან ერთად გადაიტანოს მივიღი სინძლეები. რაც იმით, დეა, მასც ის, კორისტელიოვი ლაპარაკობდა დაბეჯითებით, და, მიუხედავად ამისა,

—კოროსტელიოე!—უთხრა სერიოვამ.—ჩემო ძვირფასო, საყვედურს გაგვუწვი, ძალიან გუხუწვი, მეც წამოყვანე, რა.

—რას შურები, ძმობილო!—სთქვა კოროსტელიოვმა და ხელში აიყვანა.—ხომ გიხარებს—არ შეიძლება ფეხშიშველა სიარული, იატაკი ცივია... შენც ხომ იცი, არა?..ჩვენ ხომ ყველაფერზე მოვილაპარაკეთ...

—მე ხოლომორში მინდა!—ამოიქვიანა სერიოვამ.

—აი, ხედავ, ფეხები მიღადა გაგვიანა,—სთქვა კოროსტელიოვმა. მან სერიოვას პერანგის კალთა ფეხებზე ამოუკეცა და მიიყარა სიცივისაგან აკანკალებული გამხდარი ტანი.—რა უნდა ჰქნა, ძმობილო, თუ საქმე ასე ეწყობა, თუ შენ სულ ავადმყოფობ...

—მეტი აღარ გავხვები ავად!

—ჰოდა, როგორც კი მოიკეთებ, იმ წუთში ჩამოგაიქიანავ და წავიყვან.

—არ მომატებუბ?—ნაღვლიანად ჰკითხა სერიოვამ და მკაფიო ყელზე მიხვია.

—მე, ძმობილო, ჯერ შენ არ მომიტყუებხარ.

—მართალია, არ მოვტყუებუვარ,—გაიფიქრა სერიოვამ.—მეგრამ, საერთოდ, ის ზოგჯერ ტყუის, ისინი ყველანი ტყუიან ზოგჯერ...ვთუ თუ, სწორედ ახლა მატყუებს?»

ის ჩაკვროდა ამ მაგარ, კაცურ კისერს, ნიკაბის ქვეშ რომ იჩნებოდა, როგორც თავის უკანასკნელ ბურჯს, უკანასკნელ საყრდენს. ეს კაცი იყო ახლა მისი იმედი, მისი დამცველი და მისი სიყვარულიც. კოროსტელიოვი ხელთ დატარებდა მას თოხანს და ტერორულბოდა. მიუღო ეს ღაბის საუბარი ჩურჩული მიღიდა:

—...ჩამოვალ, ჩავხვდები მატარებელში...მატარებელი მიჩქრის... ვაგონები ხალხით არის სავსე...ვერც კი შევაშინებთ, როგორ ჩავალთ დედანსან... ორიტელმავალი ყვირის...

—ვერც კი მოცილის, რომ ჩამოვლდეს და წამოყვანოს,—ჩუმიდ იტანჯებოდა სერიოვა.—ღდასაც არ ეცლება. მაგათთან სულ ვილაღ-ვილაღ-ცვები ივლიან, ტელუწონზე დაურეკავს ნაირ-ნაირი ხალხი, და ისინი სულ საქმეზე ივლიან, ან ჩათვლენ ჩააბარებენ, ან ლიონის შოვლას მოუწოდებენ. მე კი აქ უნდა ველოო, დელოო ვივლირებ ვივლირებ მათ ჩამოსვლას...»

—... იქ, სადაც ჩვენ ვივლირებთ, ნაწილი ტყე არის, ჩვენი ჭაღისთანა კი არა...სოფლები იქნება, კენკრა...

—მგლები?

—აი, ამას კი ვერ გეტყვი. მგლების ამბავს სპეციალურად გამოკითხავ და მოგწერ...მატარა მდინარე არის, მე და შენ სახანაოდ ველო...კროლიდ ცურვას გასწავლა...

—ვინ იყის,—ისეც იფიქრა იმხელა სერიოვას ეჭვებით დაღლილ გულში.—ტყე, ეს ყველაფერი მინდა ასე იქნება...»

—ამცემებს გაეკეთებთ, თუგზებს დაიჭირებთ...უპ, შეხედეთ! თოვლი წამოვლდა!

მან სერიოვა ფანჯარასთან მიიყვანა. ფანჯრის იქით დაფრინავდნენ დიდი თოვნი ფიქვები. ისინი გაიშლინებოდნენ და წამით მინას ეცურებოდნენ. სერიოვას თვალა გაუშტრება, ის გაწაფდა, მიუძღა გაკარგარებულ სტილი ლიუტი კოროსტელიოვზე მიხუტებულად.

—ესუც, ზამთარი ისევ ისრიალებ ცივით, ჰოდა, დროც შეუმწევვლად გაფრინდა...»

—იცი, რა,—სვედიანი მზრუნველობით უთხრა სერიოვამ,—ჩემი ცივან ძალიან ცუდი თოვ უბნა. ახალი მიზბი.

—არის, უტყველად მივაგავ შენ კი, ძმობილო, პირობა მომეცი, რომ შენც აღარ იტყვებ, კარგე? შენივინი ცუდია, დღაც ნერვიულობს და საერთოდ, არაა ეს გაეკაცის საქმე...

ბ ა მ ბ ზ ა მ რ ა მ ი ს ლ ე

დადგა გამგზავრების დღე, მოღუშული, უმწეო, თოვლი ღამით მიწაზე გაბნარიც და მხოლოდ სახურავზე იდო თხელ ფენადა. ნაცრისფერი ცა გუშურები. მის ცივად ეშოშო გასულაც შეგუზოვდა.

კოროსტელიოვმა კი მინაც გამოაპა ცივას ახალი თოკი—სერიოვამ შეიხედა წინაგარში, თოკი უკვე გამოშხლია, თვითონ კოროსტელიოვი კი საღვაც გაიჭვა.

ღედა იჯდა და ლიონისა აშვებდა, სულ აშვებს, სულ აშვებს... მან იღობილი უთხრა სერიოვას:

— ნახე, რა სასაცილო ცხვირი აქვს.

სერიოვამ დახედა: ცხვირია—ჩვეულებრივი. «იმიტომ მისწონს მისი

სერიოვას ვერაფრით ვერ მოეცილებინა ის აზრი, რომ მას იმიტომ კი არ ტყეობენ, რომ იქ არ გახდეს ავად, არამედ იმიტომ, რომ ის სუსტია და მათთვის ზედმეტი ბარგი იქნება. გული კი, მისი გული უკვე გრძობოდა, რომ არაფერი ძვირფასი აღამიანს არ შეიძლება დააწვეს ტვირთად, და ევეი, რომ მათ არ უყვარო, სულ უფრო მწუკრად წვდებოდა გულში.

შევიდნენ ქალაში, ჰალა იყო ცარიელი და სვედიანი. ტოტებს მიღად შემობრუნდნენ ფოთლები. შიშველ ხეებზე უქდა მოჩანდნენ ხედეები. ისინი ცუდად დახუტულ შავი ძაბის გორგლებსა ვეანდნენ. სერიოვა სველ ფოთლებზე ბოტების ტყაყინი დადიოდა ხეებს ქვეშ კოროსტელიოვთან ხელაჩრდილებული და ფიქრობდა. უცბათ მან სთქვა:

— სულერთია.—მისი სახე არაფერს ეკამობატვება.

— რა არის სულერთი?—დაიხარა მისცენ კოროსტელიოვი.

სერიოვამ არ უპასუხა.

— ჩვენ ხომ... მარტო სახუბლამდე, ძმობილო!—მციერხნის დღემან-ლის შემდეგ დახუტულად სთქვა კოროსტელიოვმა...

კოროსტელიოვი თითქმის აღარ იყო მასთან. დილიდანვე საქმეების გადასაპარტულად მიიღოდა. მაგრამ სერიოვა მინაც ახსოვდა: ერთხელ, როცა სერიოვამ გაიღვიძა, თავის საწოლთან ახალი კუბუკები წაწა, მეორედ—ვაყინფერი მაიმუნი. ის მისი შვილი იყო, ღამაზი, როგორც იმ ზღაბრის შვილი ასული. სერიოვა მას ეუნებნებოდა: ძმობილო... სერიოვა მიდიოდა ხოლომორში და ისიც თან მიჰყავდა. ერთრეულბოდა, პლასტმასის ცივ დროწონე კონცინდა და დასაძინებლად აწვენიდა...

ბ ა მ ბ ზ ა მ რ ა მ ი ს ღ ი ნ ა ლ ე

...სასადილოში კოროსტელიოვი მარტო მისჯდებოდა ნეშტი შეფუთულ საწარ მაივანს და შიშველი ნაოჭის ქვეშ წერდა. უცურად ზურგს უკან ვიღაცამ ამოიხრბა. მოხებდა—მის სერიოვა იდგა გრძელ საღამურ პერანგში, ფეხშიშველი და ყელშეხუტული.

—რაო?—ჩურჩულით ჰკითხა კოროსტელიოვმა და წამოვდა.

ცხვირი.—გაიფრთხილა სერიოვამ.—რომ უყვარს. წინათ მე ვეუყვარდი ახლა კი ეს უყვარს.»

—და დედა ბაშასთან წავიდა. რა ვუთხრა, თუ დედა ბაშა «ერუმო-რწმუნება, სახაგროდ მას უყვარს სერიოვა, ბაშასთან რჩება და ეფრთხილ»
—რას აკეთებ—კითხა მან მწუწნელი ხმით.
—განა ვერ ხედავ, რომ კატლეტებს ბავშვებს?
—რად გინდა ასე ბავშვნი?
—იბრტო, რომ ჩვენი ყველა უნდა ვინადალიოთ და წამსყვლელებ-საც ქორღებთა.

— ისინი ჩქარა წავლენ—კითხა სერიოვამ.
—ჯერ არა. საღამოს.
—რამდენი საათის შემდეგ?
—კიდევ ბევრი საათის შემდეგ. დღე დაღმარდება. აი, მაშინ წავ-
ლენ. ჯერ კი, სანამ სინათლეა, არ წავლენ.
...სახედახელოდ ისიდავს. ჩამომხვალა. კორისტელიოვი ტელე-
ფონით რეკავდა და ვილაცას ეწმუდებოდა. სერიოვა მის ლაპარაკს
მიუყუდა და თითქმის არ ინძრებოდა.—კორისტელიოვი კი დაბარა-
კობდა და თავის გრძელ თითებს თამაშ უყვანდა...

შემოვიდა მოფერი ტიზობინი და იტყობა:
— ახა, შიდა ბართ? ერთი, ბარი მომეცით, გადათოვლი, თორემ
ტიშვარს ვერ გავაღებ.

ლუკიანო ტიშვარის გასალაღებ გაეკა. დედა ხელი სტაცა ლიო-
ნიას და ფაიკ-ფუტოი დააწყო საბანო გახვევა კორისტელიოვა უთხრა:
—ნუ ჩქარობ, გაოფლანდება. მოასწარებ.
—ახ, ტიზობინმა და ლუკიანომ! შეუთოლი ნივთების გატანა და-
იწყებს. კარი წაშლავს იცხუბდა. თათები გაეკედა. ყველას თოღლი
ქონდა რეკავდა. ფეხს არავინ იწმუდებოდა, დედა ბაშაც აღარავს აძ-
ლევდა შეშინევას.—მას ესმოდა, რომ ახლა ფეხის გაწმუდებდა აპარა
საქირა!

ყველაფერი გატანილია: ავეჯი, ჩემოდნებიც, საგზლიანი ჩანთებიც.
ლიონის სახევევის ფუთაც. როგორ დატარებდა თათები იატაკზე
მხოლოდ ქაღალდები ყრია და გვერდზე წამოწოლიდა წამის მტკრი-
ანი ბოთლი.

კორისტელიოვმა სერიოვას იღვრებში ჩააგლი ხელი, ასწია. მაგ-
რად აყოცა და მტკიცედ უთხრა:
—ახა, ნახვამის, ძმობილო, კარგად იყავი და გახსოვდეს, რაზე-
დაც მივლავლავარკეთ.

დედა სერიოვას კონცა დაუწყო და ატრიადა:
—სერიოვანკა! მიზიარა «ნახვამის!»
—ნახვამისი, ნახვამისი!—უპასუხა სერიოვამ ჩქარ-ჩქარა, თან
სრულტა ეგვრად სიჩქარისა და მდლდავარვისაგან. მერე კორისტელი-
ოვს შეხედა და დაეკლდედა კიდევ—კორისტელიოვმა სიტყვა:
—ყოჩაღი ბიჭი მეყვარს, სერიოვა.

გამოიღებდნენ პარმანს. თოღლი ბარდნიდა. თეთრი იყო ყველაფერი.
ტიშვარის ორივე სახევიარ ფართოდ იყო გაღებული. ფარულის კედელ-
ზე სათოღლიან ფარანი კედლს. ის ანათებდა და ფანტელში ირთოდნენ
შექვს. დატვირთული საბარჯო მანქანა შუა უბოში იდგა. ტიზობინი
ბარჯს ბრუნებს აფარებდა, მას შერქა ეხმარებოდა. ირგვლეო ხალხი
შეუტობდა: გასას დედა, ლიდა და კიდევ სხვები. ყველა ისინი და სა-
ერთოდ, ყველაფერი უცხოვრ, არანაზულად მიიჭვენა. უცხოვრ გაისმობდა
ხმები. უცხო იყო ეზო...თითქმის ვერა არასმოდეს არ უნახავს ეს ფარ-
დული. თითქმის არასმოდეს უთამაშა ამ ბოჭქთან. თითქმის არასმოდეს
უტარებია სწორედ ამ ბოჭქს ამ მანქანით. თითქმის არავერი თავისი არ
ქონდა და არც შეიძლება უკვე ქონილია მას, მიტოვებულია.
—მურდალი გზა იქნება.—ლოთა ტიზობინმა უცხო ხმით.—მოის-
ბელია.

კორისტელიოვმა დედა და ლიონა კაბინაში ჩასვა და შალით შე-
ფუთვა: მას ისინი ყველაზე მეტად უყვარდა, ზრუნავდა, რომ ისინი არ
შეუწყებულაყვნენ...თითონ მარტაზე აძერა და იქ იდგა—ღიდი, როგორც
ქვადი.

— ბრუნებტქვეშ შედი, მიტა, ბრუნებტქვეშ!—უყვიროდა დედა
ბაშა. —თორემ თოღლი გაგსიხავს!
მაგრამ ის არ უსმენდა. მან სიტყვა:
— იქით გაიწი. სერგეი, არ დაგეჯახობო.

საბარჯო ათუხუხვდა. ტიზობინი კაბინაში შექნა. კაბინა სულ უფ-
რო მაგრად თოხუხუხვდა და ცდლობდა ადგილობად დაძრულიყო...აი
დაიძრა: დაიწია უკან, მერე წინ, ისევ უკან. ახლა წავა, ტიშვარის და-
ხურავან, ფარანს ჩაქრბოვენ და ყველაფერი გათავებდა. სერიოვა თოვ-
ლის ქვეშ იდგა. ის რაც შეიძლება მსომიხვდა თავისი და-
ბიჭებდა და მხოლოდ ნახვამის ამოიკენისებდა გრძლად, უწუწუწოდ, თით-

ქმის უსმობდა. და მხოლოდ ერთადერთი ცრემლი დადევია მის წამწა-
მებს და აკავდა ფარნის შექვს—მიმბე ცრემლი, მაგვფერი კი არა. უსმე-
ბიჭური, მწარე, მწველი და ამაყი ცრემლი...

ის მიტრიალდა. აღარ ეყო ძალა და დაბარჩანდა და სახლისაკენ
წავიდა დარბისადც მოუტელული.
—ოიკა!—სასრულტელიოვი იყვირა კორისტელიოვმა და ტიზობინს
დაუწყო ბრანანი.—სტრგე! ახა! სწრაფად მომეხადე, მიღიხარ!
და მიწაზე ჩამობტა.

—უცხოლად! რა გაქვს მანად! ხარა-ხურა. სათამაშობი. უცხად, ახა!
—მიტა, რას შერქობა! მიტა დაღიქრდი! მიტა, ხომ არ გაგაკედი!
—ალაპარაკენენ დედა და კაბინადა თამაშამოყოფილი დედა.
ის კი აღბრუნებული და გაუჯერებელი პასუხობდა:
—წიდი, ერთი. ახა, ეს რასა ჰგავს! თქვენ—როგორც ვინადა, მე
არ შემიძლია. და მიორჩა!
—ღმერთი ჩემო! ეს იქ დაიღუბება!—ყვიროდა დედა ბაშა.
—თავი დამანებეთ.—სიტყვა კორისტელიოვმა.—მაგაზე მე გავგებ პა-
სუსს, გემსთ! არაფერსკან არ დაიღუბება. ევ ყველაფერი თქვენი სისუ-
ლდეობია. ახა, ჩქარა, ჩქარა, სერიოვა!
და სახლში შევარდა.

სერიოვამ ვერ ადგოვლუ ვაშრებდა: მან ვერ დაიჯერა, შევიწინდა.
გული ის აუძვრდა, რომ ხმაური თავში ურტყამდა...მერე სახლში შე-
მარდა, სულ შეგუბებულმა დარიზინა თათები. გზაზე ხელი სტაცა მი-
მუნს—და უცხათ შეშოთიდა, გადწვეტა, რომ კორისტელიოვა გა-
დაფორმა, აღბათ, დედამ და დედა ბაშამ გაჯიბირეს...და ისევ
ისიმავენ დაიძვრა. მაგრამ კორისტელიოვი უკვე მიიქნენ გამორბოდა
იქქარა, ჩქარვას ძახილით. მათ ერთად დაიწყეს სერიოვას ბარჯის შეგ-
როვება. დედა ბაშა და ლუკიანოები ეხმარებოდნენ. ლუკიანოი სერიოვას
საწოლს შლიდა და თან ამბობდა:—შენ სწორი ხარ, მიტა! ყოჩაღ შენ!
სერიოვა კი გამალებული ყრია დედა ბაშას მიცემულ ფუთში თა-
ვისი ავადიღებინან ყველაფერს, რაც კი ხელები მოხვებოდა. ჩქარა,
ჩქარა! თორემ, ვითურ, წავიდნენ? ხომ არასოდეს არ იგი ნამდვილად,
რას იხუმენ ისინი ახლა...უგული უკვე საღადე ახლოს, ყელში გვტრია
და სუნთქვას და სმენს უშლიდა.

—ჩქარა! ჩქარა!—ყვიროდა ის, ხელიდან უოსტებოდა დედა ბა-
შას, რომელიც მას ფუთინდა და თვალმინი კორისტელიოვი დაეძებდა,
მაგრამ საბარჯო მანქანა თავის ადგილზე ადმოჩნდა, კორისტელიოვი
არც კი ასულიყო წვეთი და სერიოვას უთხრა ყველას დაემშვიდობო.

კაბინაში სიფიქრიცა: ერთი, ორი, სამი—თითი ადამიანი, ოპო!—ა-
ლიან იჯრბნება ტრავსუს სუნი. ტიზობინი მაპიროსს აპლობდა, სერიოვა
აბეგლებს. ის ტიზობინა და დედას შორის იწყებოდა, ქული ცალ
თვალზე ჩამოხვებტვია. შარფი ყელში უჭებს და არავინ ჩანს, გარდა
სარკმლისა, რომლის იქით მიქრის მანქანის ფარები განათებული თო-
ვლი უხერხულია, მაგრამ ამაზე დაკვიფურებება: ჩვენ მივიღივარო
ყველაინ ერთად. ჩვენი მანქანი, ჩვენი ტიზობინს მიყვარებო, გარწო კი,
ჩვენს ზეით არის ჩვენი კორისტელიოვი, იმას ჩვენ ვუყვარებო, ის ახა-
სუსს აგებს ჩვენზე.» თითონ მას თოღლი ესმობავს, ჩვენ კი კაბინაში
ჩავსება. მან ჩვენ ყველა ზოღმეგობრო მიგავაძო. «ღმერთო ჩემო,
ჩვენ ზოღმეგობრო მივადგობო, რა ბედნიერებია! რა არის იქ—არ ვი-
ციო, მაგრამ, აღბათ, შეესაწინავა, რადგან იქ ჩვენ მივიღივარო—მირის-
ხანედ გუგუნებს ტიზობინის საყვირი და საგრძელში პირდაპირ სერ-
ოვასენ მოქრბანა ბრკველია ფანტელში.

ბარჯმა ნ ა ნ უ ლ ი ბ ა რ ა თ ა შ ე ვ ი ლ მ ა

წლუღის თაგისი დააქანს.
ეს რომ ასე არ იყოს, რა უნდა იყოს სასებო ნათარღის მიღეს ან თვალუღის რად წართმევია
მეფული დეცხლი?

მასხთეს, ასე იჯრფი რუმს სწოლთთან და მიამხითიდი მხეთუნასაფრშივე, დუფრშივე, დედინაღვალსა
და გერბზე. მავთიქველითდა, რომ მიწ იყოს იყავი მეზისა და ში—შვილიაშვილი. სან მხეთუნასაფრად ესასაფადი,
სან დუფრში გიფრევილიწინ, სან დედინაღვალთი გაციბრევილი.

მერე ისეც მითსაბი, რომ ცსთარღისა მიწთვის დედინაღვალთი იყოს მსთლთვ. მსთლუღისა ვრთასფრ-
ბი გიწველუს და მიწად მათთან ერთად მაციონი გიშსასურბრედა. მის საშისსურბინი დამერბი და ერთი
დღე არ ყთყთოსა ისეთი, სსხვისი შობარღის მსთლთვინი რომ არ ყთყთოსა.

ასლთა რუმი მავალი მიმთგეფურბის სასურბი და გისმურბს. მისთვისად ისეთი ლამაზი სან, რთვთ-
ბი იყავი რუმითვის—მასად სან მხეთუნასაფრად ჰტონისან, სან დუფრში გიფრევილი, სან დედინაღვალთი
გაციბრეშს. ალმით, მასად რთსაბი, რომ აბრეფითი დღე მიწი ასალგამბრეშთისა ან გაციბრეშთისა
რმაციონთვ.

ამაციონთვსა, ასე რომ დამერბი.
რამიღეს მისდებედი, ერთი დღე რომ გუცსთვრბა ისე, რთვთბრე ცსთვრთმურ დღეს რუმი მაციბრეში!

ფოტო თ. მოღვაძის და გ. ორჯონიკიძის

ნახი თარგამამი

აკრად გაქცეულა ჩვენი ჩაიდან

ჩემთან იყო სტურმად დალი, ჩემზე დიდი გოგო. დედა, დედა, ჩემთან თავი შეირცხვინა როგორ. ბებომ სთხოვა დაღის: ნახე თუ დულს ჩაი, დალი! დალიმ უთხრა: დულს კი არა, გარბის ჩაიდან. გამოვიკრდა იცრუა და არც კი შერცხვა დაღის! ჩაიდან ცეცხლზე იდგა, ვნახე ჩემი თვალით. ფუსფუსებდა და თავსახურს ატეკებდა, მგონი, გრძელ ცხვირიდან ასდიოდა თეთრი ფერის ბოლი. დედოკოს და ბებოს ვფიცავ, სწავადა ცეცხლის ალი, მაგრამ არსად გაქცეულა ჩემნი ჩაიდან.

თუთაც ჰამი, ჰინამ...

გყურებ და მიკვირს, აბრეშუმის ქიაჯ, სადილა და ვახშმად სულ ფოთლები გშა?

სულ მწვანისლი ჰამა. მე არ გამოვიკა, თუთაც ჰამე ჰია, ნახე, რა ტკბილია!

იძინე და იძინე

ჩემო ჭრელი ჯუჯულა, ლამაზო და ფრთამალო— ერთი სათხოვარი მაქვს, მომისმინე, მამალო. ძილისგულდა შემეარქვეს, შენთან რალა დავგალო, ადრე როგორ იღვიძებ, მეც მასწავლე, მამალო. მერე მე გაავადვიძებ ბებოს, კრუსს და წიწილებს, შენ კი რამდენხანსაც გსურს, იძინე და იძინე!

სლდაცაა გაფრინდება გაზაფხული

სადაცაა გაფრინდება ჭრელფრთიანი გაზაფხული, რა ხანია გადამწვანდა გელმინდრებრი გადახნული. იქ სიმინდი იწყებს ჩურჩულს, უკვე მღერის აქ ჯეჯილი, თმის დაგარცხნას იხვეწება ბოსტანი, თმებგაჩეჩილი.

მოპრობა და მოსი დახვევა მოათავა ნაზმა ვაზმა, ხე ნაყოფმა დამაშვენა, ეხო ვარდით გალამაზდა. სამაისო ბალი ლოყას იფერადებს უკვე წითლად-გუშინ ჩიტმა შეუკენკა ნიშანი რომ შეუმწიფდა, ფუტკრის ჯარი ხან ცაცხვებთან პურმარილობს დაფა-ზურნით, ხან შარბათს სვამს ყვაილებთან, არვინ სთხოვა საფასური. ზუ. ზუ. ზუ. ზუ... ზუზუნებენ, არ ვილღებით ჯაფითაო, სახლი უნდა ამოვიცსოთ გაზაფხულის თაღლითაო. სადაცაა გაზაფხული გაფრინდება თავის ნებით, და ზაფხულის ოროველას დაიწყებენ ჭრიჭინები.

დაფრინდი და მიბასუხეთ

ბებომ მსხალი დალაგა მაგიდაზე—სამჯერ სამი, შემდეგ ბავშვებს დაუძახა მიირთვითო მწიფე მსხალი. რომ შეჭამეს, ბებომ ბავშვებს კიდევ მისცა თითო-თითო, უთხრა: გნებავთ, შეინახეთ, გნებავთ, ახლა მიირთვითო. ისიც რომ არ შეგვეჭამა, სინანულით ამბობს ნანა, გვექნებოდა ახლა, მგონი, ყველა ჩვენგანს—ორჯერ ორი. დაფრინდი და მიბასუხეთ: გაა, ლია, თამრო, ნიკო, რამდენი ხვდა მსხალი ბავშვებს და რამდენი ბავშვი იყო?

ხატავს ძია ლენინს

ჩვენს ფანჯრის წინ, იქით სახლში ცხოვრობს ერთი ძია, ვნებდავ მუდამ ხატავს, ხატავს, ალბათ მხატვარია. ხატავს ბავშვებს, ტყეს და ბაღებს, განა ჯამს და სურას, ფეიქარს და მულოადეს, ხან მეშახტის სურათს. ახლაც მოსჩანს ჩემს ფანჯრიდან მხატვარ ძიას ხელი, დიდ ტილოზე როგორ მშვიდად, ხატავს ძია ლენინს. როგორ მინდა, რომ ვიცნობდე ახლოს ძია მხატვარს, მასწავლიდა ძია ლენინს რომელ ფუნჯით ხატავს.

პ ა ტ ა რ მ ე ნ ს ა თ ვ ი ს

თამარ ჩხანიძე

ნუცა ბაღში

მივაბიჯებ ბალისკენ, ლამის გული გამისკდეს. მე არა ვარ მარტო, მანაც მაფრთხობს ავტო. ბებოკოსთან რა მიშავს, თუ ზელი არ გამიშვა.

აღბათ, ყველას ეგონა, ვარ მტირალი გოგონა, მაგრამ განა ვიტყვი? ვიცინე და ვიცინე. არაფერი მეტყინა, აბა, რისთვის მეტირა?

აგერ ჩვენი ბაღი, მტრედისფერი სახლიც. კარებთან დგას აღმზრდელი და ბავშვები რამდენი. ვთვალო, ვთვალო, მანაც ვერ დავთვალო.

დახვთ, რა კარგია ლურჯთვალემა ია. ფუტკარს განა შია, რომ ზის ია-შია? ყვავილ-ყვავილ დაფრენს თაფლს გვივროვებს ბავშვებს.

ჩვენ არ ვიცით კითხვა, ანბანი არ ვიცით, მხოლოდ ვუცქერთ, ვუცქერთ

სიყვარულით იმ წიგნს. სადაც ია ხატია, საათი და თითი, რომელსაც ჯერ გვითუხოვებთ ოცნებით და ფიქრით.

ბაღში ძია მიხას მოაქვს თეთრი თიხა. ძერწვა უნდა თიხას: დიდხანს, დიდხანს, დიდხანს.

ტყლა-ტყლუბ, ტკაც-ტყუც! ვზელთ და ხელებს ვარტყამთ. შემდეგ დავარგვალვებთ გრძელ და ლამაზ სარტყლად. განა წელზე ვირტყამთ? ან მოიხიზართ თოკად? კურდღლად, მეღადა, ჩიტად, ზოგიც აქცევეს თოფად. განა თოფი ისვრის? არის კაცის მკვლელი? არა! მაგრამ ისვრის, თუ მოვიდა მტერი...

ფანტრები და ფუნჯები, თეთრი, თეთრი ფურცლები. გოგამ კრემლი დახატა, კრემლის კოშკი ზურამ. რეზო ხატავს მოედანს და აღლუმის სურათს.

შევთავაზე თამარიკოს: — ერთი ვაშლი გავიყუთ! — თამარომ მითხრა:

— დარიკოს? — შევთავაზე დარიკოს; — ერთი ვაშლი გავიყუთ! — დარიკომ თქვა: — შოთას? — და გაიყო ერთი ვაშლი ოთხად.

სუფრა, სუფრა, სუფრა, ქათქათა და სუფთა. ვზივართ წყნარად, წყნარად. არის ბურის ჭამა.

სძინავთ გიას იაღწენებს. ნანას ბურთი არ დახტის იმიტომ, რომ, იმიტომ, არის წყნარი საათი!

სუფრებთან კვლავ ნადია. ვიშ, რა შოკოლადია, ნამცხვრები და კაკაო. დრო უნდა გავატაროთ. გიამ ჭიქა დასცალა, მზიამ ხილი დათვალა. ყურძნით, ატმით, ვაშლებით ქეიფობენ ბავშვები. მეც ვქეიფობ იმათთან, გიასთან და თინასთან.

სალამოა, შინისაკენ მივებხარან. დედაც გვიყვარს, მამაც გვიყვარს ყველას ძალიან!

სქეპრიცი პარიჯანთან

მე მას მოწონებთ ექსალტები—ხანშიშესულს, მაგრამ მაინც საივრად ღამაშ მანდილოსანს. ვიხივე ერთი საათი დათმობ ჩემთვის, ხალისის დამაბნებლად, შინ დამიბარა. წვიმიან ამინდში ავიტარე უჯანჯრის ტუჩა და მარიჯანის კარებთან დავერტე ხარი, არ ვიცოდე როგორ დამეწყო, რა მეტყვა პირველად... მარიჯანი იჯდა თავის სამუშაო ოთახში, სადაც ყველაფერი სადა და ნატოფი იყო, იჯდა და წყნარი ღიმილით მელოდა. მსურდა რაღაც უჩვეულო მეკითხა და... დავსვი ტრაავრეტული კითხვა:

— რაზე მუშაობთ ამჟამად, ქალბატონო მარიჯან, როგორია თქვენი გეგმები?

გაევიცე: მარიჯანი მუშაობს დიდ ტილოზე, ეს არის რომანი ფეარისკაცის ფარავლითა. იგი დროის ვრცელ მონაკვეთს მოიცავს: პირველი მსოფლიო ომიდან საქართველოში სამეკითხა ხელისუფლების დამყარებამდე, რომ მისთვის მწერალს მასალა უკვე დაუფრთხვებია—მისი მუდღის მიერ ფრინტიდან გამოზაზვანი ბარათები, თვით მარიჯანის ჩანაწერები... (ამეც ხომ ვიცავი ახალციხის ფრინტირე...—ღიმილით ამბობს იგი). ნაწარმოების მთავარი გმირი იქნება სამხედრო ექიმი.

— მე მინდა ეს წიგნი ჩემი მუდღის სხოვანს ვუძღვნა... ამბობს მარიჯანი.

...მწერალი დასრულებს მუშაობას მოხორბაზე აუგადა, დასწერს მის მთორ ნაწილს... იგი დაღუღდა.

კარი გაიღო და პოეტის ასულმა, ცნობილმა მოცეკვერე ირინე ალექსიძემ შემოიხედა. ისიც ჩაეკრა ხელს საუბარში და ანან საუბარს უფრო გულდახლული მიმდინარეობა მისცა. მე მეტად მაღალბული დავჩიმი ამ შემხვევსა, რადგან სწორედ ამ საუბარის დროს მკავიოდ გამოიციკვა ჩემთვის მარიჯანი—პოეტი, საზოგადო მოღვაწე, შესანიშნავი დედა, ახლა უფრო ხშირად მარიჯანი მეკითხებოდა და მე მნიშვნებელი. მაგრამ მაინც ჩემს წინ მთელი სისრული დავგზომა ეს ქალი—ურადღებობანი, კეთილი, ხალისი. ესეუბობილი ყველაფერზე:

გაზაფხულზე, ამინდზე, ბედურებზე, ბაზარში შემოტანილი სახოვაჯეუც კი...

დრო შეუზნეველად მიიპარებოდა და მოვეციანებები რამდენიმე კითხვა კიდევ დავსვი. როდეს და საღ დასწერა მან თავისი პირველი ლექსი. 1916 წელს დაუწერია, განჯაში, აჯიკენტში, სადაც იმხანად დროებით ცხოვრობდა. საერთოდ მისი პირველი ნაბეჭები ლიტერატურულ სარბილზე განჯასთან არის დაკავშირებული.

— 1918 წელს კი საბოლოოდ თბილისში გადავიდეთ...—განაჯრძობს მარიჯანი.—საბავშვო ლიტერატურაში მუშაობა 1926 წლიდან დავიწყე.

მე ვთხარაი მას, როგორ უყვართ ბავშვებს მისი წიგნი «ნელი ცირკში». მარიჯანს გაეღიმა და ერთი ნიშანდობლივი ამბავი მომიცა. ეს წიგნი ატობის მეგობრის ბავშვსაფიკის უსახსივრეობა. რამდენიმე ხნის შემდეგ მუწუხებულ მშობლის დაურეკავს: «მარიჯან, ნეტა კალამი გაბატელოდა და ეცე წიგნი არ დაეწერა. დღედამ მეაქს კითხვაში ვარ, პატარა მკითხებს, ზოჯჯერ მინდა ცოტა რამ შევაშლო, მაშინვე მიმიხედება და თავიდან მაცევიხებს...» ფანჯრებს იქით ნელა მატულობს ბინდი და წვიმის ხმაური.

შთაბეჭდილებით დატვირთული გზებუღბოლი წვიმიანი ქუჩებით სახლში... შინ მარიჯანის ლექსების პატარა წიგნი გადავშალე...

დროს და სიბერეს ვერ გადაურჩებოთ ვერ გვიხნის გრძობა ნაშაადარი, მიღის სიბერე რბილ ფარჩეებით, მოაქვს სიმშვიდე ვერცხლის ღანგარით.

კარი იღებდა გული დაგული, თითქოს მონელოთა ურდოს აველის, დახავსებული და გაბაზარული როგორც ვარძიის ძველი სამრეკლო...

ეს სტრიკონები ქეშმარიტე პოეტური ოსტატობითა და მწერლი, მაგრამ მე ასეთი მარიჯანი არ მინახავს. პირიქით, იგი უღრესად

ხალისიანი და ქარბავი იყო... ვფრცულავ წიგნს... ავი მოვიკანებთ დაუწერია კიდევ: თურმე გული და ლექსები არასდროს არ ბერდებიან...

შორსა სიბერე მარიჯანისაგან. მისი ახალი ლექსებიც ახალგაზრდული გუნებით არის დაწერილი. მთელი მისი პოეზია უაღრესად მსუბუქია, მუსიკალური, კდამბოსილი, ქალური. მუცლითი ოსტატის მტელი დაწერილია მისი სატრფიალო ლექსები, პეიზაჟური ჩანახატები, დღი, მძლე და ვრცელი ქვეყანი ისახლება მარიჯანის ლექსებში, რომელნიც მან მამულს უძღვნა...

ერთერთ თავის ლექსში მარიჯანი წერდა: «ჩვენს ღამაშ ქალებს ვაფილების გარდა მკვიანი მუბილე მოუხოვება».

სწორედ ასეთია იგი, შთაგონებული თვალბილი და მკვიანი მუბილე, კეთილშობილი ქართული ქალი.

ბანანა გვებამბი

მარიჯანი

უქანასქნელი ნახტობა

დღემ გადმიმცა მხოლოდ სიკეთე, ალაპარაკობა. გუხაბილობა. გულის ნაწუში არ ჩაიკიდე და დამეცე ჩემთან თითქოს დილობდა. მე არ ვიყავი ბოროტი, ხარბი, არ მინატრებოდა ოქრო, ქონება, არ შემებრია ზურისგან წარბი და გულხი ნიჭიც არ მაღიწებდა. მე სვეყარულმა მასწავლა წერა— ბედნიერებას ლექსში ნატობილი. აგრედამეცე მშობლიური კერას, ჩემი შეიღების აღზრით გზარობი. დღეს თავს ვარიღებ წარსულის ჩრდილებს: ცხოვრება შემხვდა რთული და ბნელი. შეიღებულა რომ სუბოდნენ შეიღები, ჩემი ნატობა უქანასქნელი.

ჩხარითვი

ბაბკო თომაძე

ნ ა წ შ მ ე ტ ი მ ო ტ ხ რ ო ბ ი დ ა ნ

ჩვენს პირდაპირ ფერღობია, ფერღობზე, მაღლა მწკანე ეწოები და ოღა-სახლები მოჩანს.

ეს ხომ შენი სოფელია, სადაც გუერის მიტეში შეყვებოდი. რა შორი გზა გამოივარგო! ახლად შეფთოდილი ხეების შრიალი, ფრინველთა გაღება კვილოცადა გზას, მიწდრის ყვეცილები, ნაკადულების ჩხრაიალი, არც გამოგია, როგორ ამოვივლით.

- ჩემი ყველი იაა.
- ჩემი შრომანი.
- ჩემი ხე ატამია.
- ჩემი ლეღვი.
- ჩემი ფრინველი ბუღბუღლია.
- ჩემი ჩხართვი.
- ბუღბუღლი და ჩხართვი!—გადავიცისკე მე.

შენ ალმატერი გადმოხმებუ, მგონი გეწყონა.
— ბუღბუღლი მსახიობია, პატეიშეყარე, ვარღვეცილებს მოტრფი-აღე, მხოლოდ იქ გაღობს, სადაც ღამაში ბუჩქებია.—ოღანე ღლეჯ, სიტყვეს შორს უმიზნებ,—ჩხართვი სულ სხვაა. მხოლოდ გაზახფელზე გაღობს იგი. როცა დღეა-ჩხართვი კვერცხებზე ზის შეცილების დასაჩე-კად, შოშველ გამამარ ტოტზე შემოივლება მამა-ჩხართვი და გუღობღ-გინედ სტვენს, ოღინდაც კი თავის შეუღლებსან, თავის შეცილების დე-დასთან ახლის ივის, შრომა რითიმე შეუსუსტუქოს, ღირსული მეგობ-რობა გაუწიოს, გაართოს. მერე კი, როცა პატარა ბარტყები ყვითელ პირებს დაადებენ, ვაღობისათვის სადღა ცვალიათ, მოვლებს ზრდიან. ერთად შრომობენ; ერთად ფრენენ, ბარტყების საზრდის უზიდებან...

- ეწის კარმა გაიკარიალა. როგორ ამოვივარეთ ამოვინა აღმართი არც გამოგია. აქ მოვირღება ჩვენი საჭირწინი მოჭაურობა.
- ეს ხომ შენი სახლია?—გეკითხები გახარებულნი.
- ხო!—მიზნარი და ხელი მომამყვლებე.
- სად იუთრებ?

თვალს იქით გაეკყოლე, სადაც შენი მზერა შეჩერდა. ეწის განაპი-რას, გადამრღე მორზე მოხუცი ზის, სუსთად ჩამოვარცხნილი თეთრი წყარი მყვარებულ წვედზე. ოღანე დაბრცილი თვალები მოუხუბუპეს, თითქოს თღვშსო, ისე განახულა.

— ეს ხომ შენი ბაბუაა, შენი აღმზრდელი. რატომ შეჩერდი. მივი-დეთ, მავსალმთი!

ბაბუე თითი მიიღე; დაჩრმობი.—გამაფრთხილებე. ჩხართვი გაღობს, მოხუცს ოღანე დაბრცილი, მოჭუტული თვალ-ზიდან ცრემლები სცვივა. ღაწვეებზე მსხვილ-მსხვილი კურცხელი მოიო-რავს.

— რატომ ტირის მოხუცი?
— ახლა ბაბუა, ალბათ, წლების გადაღმა იუთრება, თავის თავს თუ ხედავს, თავის ყმწვალკაცობას,—ღიმიები შენ.

წლების გადაღმა იუთრება მოხუცი:
„აგერ სოფლის შარაზე გამაჩნდა ტანმავალი, მხრებში გაშლილი, ახალ ჩიხაში გამოწყობილი სოფლის თავკაცი. წყრილ წულზე ვერცბ-ლით მოსევაღებული ქამარ-ხანჯალი შემოურტყამს. ხანდახან თეთრ ქათმათა ცხვირსახოცს აფერიალებს. შუბლზე გადაისვამს.

ეს რა ძალაა, რა ცეცხლია მის ოღანე დაბრცილ თვალებში? ყველა შემგვედრი გზას უღობს. მოწინებთი ესაღმება ნეხიერი და ქვამალა, ლი თავაფიშვილები ვერძალღვან, ამაყ თავს უნებრად ხრან მის წო-ნაშე, მიუღს მხარეში განიჭულია მისი სახელი, სხვა სოფლებიდანაც მოღიან მასთან, შევიწროებულნი, უსამართლოდ დაჩაგრულ-დაბეჩავე-ბულნი, საწუთრისაგან გაწაგებულნი, მის რჩევა-დარგებას ელოდებიან. გვიან ღამით, ახალთაობის კაცებს ხედება ტყის პირას. ეხმარება მათ, ხელს უმართავს. უკან დაბრუნებულს, ეწის კოჭარკოჭარა წარბაშუხურელი, პირყენარი მეუღლე ვეგებება. ბაბუვები ეხევიანა“

მომხედ ეწვენება ახლა ბერიკაცს ვანელილი ასი წელი. სანატრული თავისუფალი ცხოვრება მიღინება, თითონ კი უძურტია, ღრმად მოხუ-ცი, კანი აღარ მოსდევს, შუბლში ძალა გამოივლია. მხარდამმარ ვერ მიყვება ახალ ცხოვრებას.

ჩხართვი ისეც გაღობს. მოხუცი უსმენს, ცრემლი კურცხალ-კურცხალ მოგორავს ღაწვეებზე. როცა ახალგაზრდა იყო, მამიანე ვერ ისმენდა მწვიდელ ჩხართვის გაღობას. ბაბუვებს უფლებას არ აძლევდა ქვა ეს-როლიათ, დაფეროხობთ იგი.

— ივის, იცხოვრის ქვეყანა! თავისი ბუღის, თავისი შეცილების ერთ-ბულია. მისიყვარებე, ჩვენი კეთხე უყვარს, გაღობავც კარგი ივის, გუ-ლის სახით.

მონაღირებებას საუვეურით ავსებდა თუ კი ჩხართვის მისაკლავად ხელს აიღებდნენ, თოქს დაუბიზუნდნენ.
როგორ მიზნარია, რომ ამ ბერიკაცის გაზრდილი ხარ, რომ ჩხართვი გიყვარს!

შეუა ჩანავა

დღეა ხედავს, რომ რაც დრო გადის, სიმკვირცხლე ემატება მის გოგონას და უმოკლდება კაბა; ვერცხლისწყალივით ცანცარებს.

— ახლა მაინც მოსვენე, შვილო... არ შეგერგება.— გოგონა ჰამს, ცქმუტავს; მაგიდის ქვეშ ფეხებს აკანტალებს და თვალი გაქცევებუ აქვს. უეცრად წამოიჭრება, მინაგრ-მინაგრევის იქაურობას და ცვეკა-ცვეკით გასასვლელისაკენ მიემართება.

დღეა ტუქსავს, მერე ღიმილი უბრუნდება სახეზე...

«ნამდვილი მსახიობი იქნება თქვენი ქალიშვილი». — ხშირად მოუსმენია დედა მარიამს.

— ბაღერინა, პატარა ბაღერინა, — ამბობს სტუმარი ქალი და შევგვრემან ლამაზ გოგონას თავზე ხელს უსვამს.

გოგონა არ იმორცხვებს. ფიქრობს, რომ ნამდვილი მოცეკვავეა. მაგრამ... მაგრამ ერთ დღეს მან ნახა სექტაკალი და სახლში დაბრუნებულმა ევლარ დაიბინა.

— დედი, ის ქალი რად მოჰკლეს, დედი?

ო, როგორ გაუხარდა მისი გადარჩენა, მაგრამ მაინც ვერ დაიძინა.

— თუ არ მომკლავენ, სცენაზე მეც ვითამაშებ.— ეუბნებდა დედას...

... მამა ექიმი და სხვადასხვა ადგილას უხდებო ყოფნა. ცოლ-შვილიც თან მიჰყავს.

ჯერ სერგეითი— გემეტქორის რაიონის პატარა სოფელი...

მერე თბილისი...

ლენინგრადი...

ისევ თბილისი...

პატარა გოგონა უკვე აღარ არის პატარა; მონაწილეობს მოსწავლეთა თვითშემოქმედებით ოლიმპიადებზე და არის კარგი მოსწავლე. კითხულობს ლექსებს, პიესებს. გალაქტიონის ლექსებში ის პოულობს სულის მუსიკას და ებრალება ევდოშვილის «განკიცხულის» ტანჯული ქალი...

1939 წელი. მედეა უნივერსიტეტი

რამ ეშვის ქვეშ აყენებს ქალიშვილს გადაწყვეტილებას.

მონად მოულოდნელი რამ. მუდამ; მოუსვენარსა და თამაშს, გამოვლადუნა ჩაუვარდა, დაიბინა; ააკი ვასაქე ცდილობს ხმა ამოაღებინოს და მრავალ ხერხს მიმართს.

— აბა, გაიციენ!— ეუბნება და ისეთ პოზას ღებულობს, რომ ქალიშვილის სახეზე ნაკვერად ღიმილი აღიბეჭდა. მერე კი გულნიად კისკისებს და ფარდას ხსნის ბროლივით კბილებს.

— ეტუღი წაიკითხე.

ისევ დაიმორცხვა. ფიქრობს ზედმეტი ხომ არ მომივიდაო. ათრთოლებული ხმით დაიწყო კითხვა. გამომდვდი ყურადღებას არ აქცევს მის ხმას; მხოლოდ ქალიშვილის სახის ნაკვეთის მოძრაობას, თვალებს აკვირდება...

თეატრალურ ინსტიტუტში მედეა ყურადღებით უსმენს ცნობილი მსახიობების— ხორავას, ვასაძის და სხვათა ლექციებს; მისი უშუალო ხელმძღვანელი არის რეჟისორი გ. ტოვსტონოგოვი.

მედეა კვლავ ცქვიტო არის გატაცებული. ინსტიტუტის სცენაზე ასრულებს აკრობატულ ეტიუდს. ეტიუდის გრაციოზულად შესრულებამ მონიბა მაყურებელი.

... თეატრალური ინსტიტუტის სცენაზე მიდის ა. ბრუნშტეინის პიესა «ცისფერი და ვარდისფერი». სექტაკლს ესწრებიან თბილისში ჩამოსული მოსკოვის სამხატვრო თეატრის წამყვანი მუშაკები. მათ შორის არიან ცნობილი რეჟისორი ვლ. ნემიროვიჩ-დანჩენკო და უდიდესი ტრაგიკოსი ვ. კაჩალოვი...

წარმოდგენა დამთავრდა. სტუმრები სცენაზე აიჭრნენ; წარმატება მიულოცეს სტუდენტებს. კაჩალოვმა ებრაელი გოგონას— ბლუმის როლის შემსრულებელი მედეა ჩახავა უნახუესი ამბორით დააჯლოდგო...

უსაზღვროა მედეას სიხარული. თითქოს იმ დღეს დაიბადა, როგორც მსახიობი. მაშინ ის მესამე კურსზე იყო.

ინსტიტუტის წარმატებით დამთავ-

დღეა იცინის, თვალებს უკონცის აირმშობს.

— მართლა კი არ მოუკლავთ, შვილო. მსახიობი იყო, როლი ვაითამაშა. ახლა ტკბილად სძინავს; შენც დაიძინე, შვილო.

გოგონას სიხარულს საზღვარი არა აქვს.

«ის ქალი არ მოუკლავთ...»

ტის უცხო ნების ფაკულტეტის მეორე კურსის სტუდენტი. დაკინებით მოითხოვს ახლადგახსნილ თეატრალურ ინსტიტუტში გადასვლას.

— მოიყვანეთ, ვნახოთ...— ეუბნება რეჟისორი ა. ფაღავა ვასილის— მედეას მამას. ისინი ყრმობის მეგობრები არიან და ენდობიან ერთმანეთს. თუმცა ვასილი სცენისმწყარეა, მაგ-

რების შემდეგ (1944 წ.) მედლა რუს-თაველის სახელობის თეატრში იწყებს მუშაობას.

გადის წლები. იზრდება მისი შემოქმედებითი რეპერტუარი. ასმათი, ჯენეერა, გაიანე (გაიანეთვის სტალინური პრემია მიენიჭა), ბესი კარველი; კლარა, ამარანტა, ლიდა მატისოვა, ოფელია...

ყველა ესენი მისი საყვარელი სახეებია. მაგრამ კოპოლტის ლიდა მატისოვა მაინც ყველაზე უფრო უყვარს. მედვას კინოსტუდიაშიც იწყებენ. მონაწილეობს რამდენიმე ფილმში და თავი გამოიჩინა, როგორც ნიჭიერმა კინოსახიობმა.

ახლა ის შემოქმედებითი სიმწიფის ასაკშია. ჩამოყალიბდა როგორც ხელოვანი; რუსთაველის თეატრის საზღვრებს მასხიობსა რიგში ჩადგას.

მედეა ვასილის ასულ ჩახავას მიენიჭა საქართველოს სსრ სახალხო არტისტის საპატიო წოდება, —მოაქვს გაზეთებს ცნობა.

უპირავი დეკემბა, მსახველი... ულოცავენ საპატიო წოდების მინიჭებას...

მედეა ვერ ისვენებს. თეატრისაკენ მივშურება. ის თავის ახალ, ჯერ ხორცშეუსხმელ სახეზე—ლელა ზაჩილუზე ფიქრობს... მერე ისევ შინ მიიჩქარის. იქ შვილები ელოდებიან: სამი წლის თეთრი, მუთხუზა ვანო, ლოყაზე ხალი რომ აზის;

ვაჟა, უფროსი ვაჟი, ჩვიდმეტე წლის ჭაბუკი, რეისორობაზე რომ ოცნებობს;

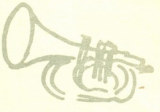
მაკა უკვე «გამოცდილი» მსახიობი, ფილმ «სახუდარელი ჭაბუკის» ეპიზოდურ როლში რომ გადაიღეს, მომავალი ბალერინა, ვახტანგ ჭაბუკიანის ქორეოგრაფიული სასწავლებლის მოწავე, შოლტივით მოქნილი როკონა. «იქნებ ფრთები შეასხას ჩემი ბავშვობის ოცნებას»,—ფიქრობს მედეა.

მისი მეუღლე კოტე მასარაძეც რუსთაველის თეატრის მსახიობია. ერთად მიდიან ყოველდღე ისინი ნაცემო შენობისაკენ, რომლის წინ უამრავი ხალხი მიმოდის, საუბრობს, და ყურს მოჰკრავს:

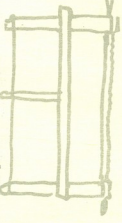
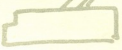
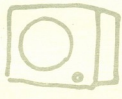
- «როცა ასეთი სიყვარულია» გადის.
- მატისოვა კარგია ძალიან.
- მედეა თამაშობს?
- ჰო, შევიდეთ...

**ბოლდვაძი უზვამიძე,
ილინა შაჰიუვილი.**

სვეტიან სენსიტივი

იკოლდა ოკაჯონიძე

პლუზანოვის მხიურან პროსპექტზე დგას ნაციონალური შენობა ეს ამიერკავკასიის რეინგის ბავშვთა მხატვრული აღზრდასა და ტექნიკური პროპაგანდის სახლი. იგი 26 წელია არსებობს და ასობით ბავშვი აღზარდა. ბავშვთა აღზრდის ამ კერას იგიზონებ რესპუბლიკის საზღვრებს გარეთაც. იგი ყოველ წელიწადს მონაწილეობს მოსწავლეთა საზოგადოებრივ-სასარგებლო შრომის საქვეშაო დათვალეობებში. ამ სახლში არის სასულე ორგესტრი და თოჯინების თეატრი, ხატვისა და ძეწრწვის კაბინეტი, ლიტერატურის, კრა-კრევის, ავიომოდელისტთა, საღერგლო, სახარატო, საზინგო, რადიო, ჭადრაკის, დრამატული წრეები.

ერთერთი ოთახიდან ნაენობი ხმა მოისმის, საყვარელი მსახიობის თოჯინა ცხობაობის ხმა. მისგან ბავშვები მხატვრულ კითხვას სწავლობენ.

მუზიბელ ოთახში საბალეტო ჯგუფი მეცადილებს.

ამ კი ჭადრაკის კაბინეტია. საჭადრაკო დავებთან დაზრია სერიოზული სახეები. ამ კაბინეტში გაიზარდნენ ნონა გაფრინაშვილი და ბუხუტი გურგენიძე, ნონა გაფრინაშვილი ახლაც ამ კაბინეტის ხელმძღვანელის, სპორტის ოსტატის მ. შიშვილის ხელმძღვანელობით გადის წრთვას.

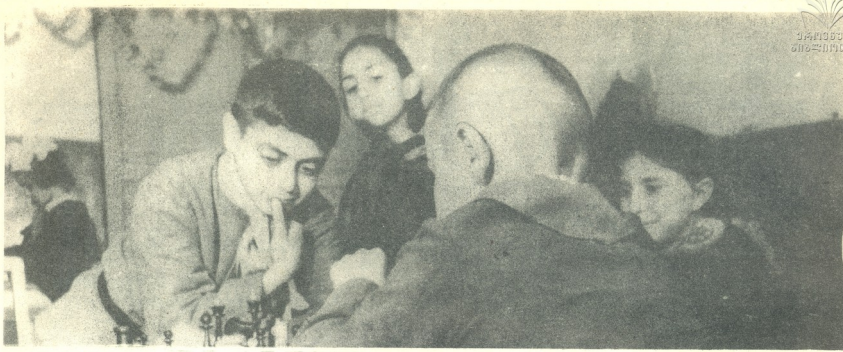
ხმაურობს დოღი, ისმის საცეკვაო მელოდია. ეს მიტომ, რომ მოცეკვაეთა ანსამბლი მეცადილებს. ანსამბლმა იმოჯაურა მოსკოვში, შემოიანა 'საქართველოს თითქმის ყველა კუთხე. ამიერკავკასიის მოძებ რესპუბლიკებში და ყველგან მიწონება დაიმსახურა.

ოთახები ერთმანეთს მისდევს, ყველას ვერ დაიღი. მხოლოდ იმათზე მაინც უნდა ითქვას, რომლებმაც ოთახსამდე ტონა ჯარით შეაგროვეს. ამ ჯართით გამოშვებული ელმავალი აამიერკავკასიის პიონერი დაპქების შორეული ციმშირის მიწაზე და ყველას უამბობს ქართული პიონერების შესახებ.

მეორე ასეთ ელმავალს რესპუბლიკა ბავშვებისაგან საშუქრად მიიღებს საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების 40 წლის-თავზე.

ბავშვები დაიზრდებიან, ამ სახლის კედლებს დასტოვებენ და ყველაფერს, რაც ამ ისწავლეს და გაიცეს, თან წაიღებენ.

სწავლა, სწავლა, სწავლა

თვალუბრიძემა ქერა ბებუნას წიგნი გადაუშლია და რაღაცას გულმოდგინედ იზიჳირებს...

ცეროდენა გოგონას ნემსით ეჩხვლებტბა თითები, მაგრამ მანინ არ ეშვება საყერას და დედოფალას ახალ კაბას უმწადებს...

ნოდარ ფალანგი ცელქი, მოუსვენარი ბიჭუნაა. იგი ნიჭირია, მაგრამ არასოდეს არ უთმუნდა გული ბოლომდე წაყითხა გაკვეთილი, ამიოგონსა ამოყანა. აქ კი, თამარ მასწავლებელთან, ნოდარი თავს არ ზოგავს, რომ ყველაზე ადრე ისწავლოს გაკვეთილები, კარგი ნიშნები მიიღოს, ხედავთ, როგორი სიხარულით უყითხავს ლექსს მასწავლებელს, ნოდარმა ხომ მესამე შეოთხედში ყველა ორიანი გამოასწორა. მანანა ღაბაძე კარგი მასწავლებელი იყო, მაგრამ ვერა და ვერ მიადწია მიზანს—ხუთოსანი ვერ გახდა. თამარ მასწავლებლის მწარეწელობამ და გულისხმიერებამ გოგონას ძალა შემატა—მანანა ახლა ხუთოსანია.

აერ, შესამეს დიდი სახლი აუგია, მეოთხე კუთხეში მიმედარა და ჭერნალის უყანასკნელ ნომერს ფურცლავს... ყველა სხვადასხვა საქმიანთაა გართული, მაგრამ ერთმანეთს ხელს არ უშლიან... ჩემბდე აკეთებენ იმას, რაც სერთ—სწავლობენ, ერთობიან, კითხულობენ. ასეა ყოველდღე აქ. ამ ნათელ ოთახში, სადაც მზეა და ყვავილები და სადაც დიმილით ხვდება მათ ყოველ დღე მასწავლებელი თამარ ვაჭევაძე.

თბილისის 87-ე საშუალო სკოლაში უკვე მეორე წელია განანგრძობილებული დღე შემოიღეს. ამ ხნის განმავლობაში ბევრი რამ გაკეთდა, ზოგი რამ დაიწუნეს კიდევ, მაგრამ ერთი ცხადი გახდა,—ახალმა წამოწყებამ სასურველი შედეგი გამოიღო—ქუჩის ანაზარად მიტოვებულ ბავშვებს თავი მოუყარა. წიგნი, შრომა, ტოლმხანაგები და სკოლა შეაყარა.

თამარიკო მუსიკას სწავლობს, მასწავლებელს არც ეს ავიწყდება და თამარიკო ყოველთვის დაუგვიანებლად ცხადდება გაკვეთილზე.

12 საათზე მასწავლებლები გემრიელ სადილს შეეცქვიან.

თუ გაკვეთილებიც მზადა აქვთ, საშინაო დავალებაც შესრულებული, შეიძლება ახალი საბავშვო ფილმის ნახვა, ხატვა, ძირწევა, ეზოში თამაში, ბურთაობა.

ორის ნახევარზე მეორე ცვლის მასწავლებლები გაკვეთილებზე შედიან, თამარ მასწავლებელთან კი სხვები მოდიან, მოდიან და უამბობენ დღეს რა მოხდა გაკვეთილზე, როგორ უსაუბრეს, რა ნიშანი დაიმსახურეს, როგორ ამოსწესეს ამოცანები, და ყველაფერი იწყება თავიდან...

ასეა ყოველდღე. ...ამ მასწავლებელთა დღეები საწარმო-დაწესებულებებში მუშაობენ, თავიანთი შრომით საძვეწენი საქმეს ემსახურებიან და გულიც დამშვიდებული აქვთ—პატარები სწავლობენ, ისვენებენ, იზრდებიან.

თამარ ბიხინაძე

ფოტო დ. იაკობაშვილის

ჩვენ ბავშვები

ჩვენი პატივსაცემი პატივსაცემი

ყვენ

რამდენიმე ხნის წინ ბერლინის კონგრეს-ფერალგამ გამოსცა წიგნი «რავენსბრუკელი ქალები». წიგნში მოთავსებულია დოკუმენტები, შტოგონებები, ამონაწერები საბრაოდებლო აქტებიდან, რომლებიც ამხილებენ ფაშისხმის ერთერთ სისხლიან დანაშაულს—რავენსბრუკის ქალთა და ბავშვთა საკონცენტრაციო ბანაკის უდანაშაულო პატიმრების ტანჯვა-წამებას. ჟურნალი «ფრაუ ფონ ჰოიტე» ათავსებს ერთერთი «რავენსბრუკელი ქალი» მარგა იუნგის წერილს «ბავშვები მავთულხლართებს უკან». წერილის ავტორს მოჰყავს ამონაწერი სერაპოროსის სასამართლოს საბრალდებლო ოქმიდან, სადაც ნათქვამია: «ნაცისტები მოზრდილებთან ერთად უწყალოდ ხოცავდნენ ბავშვებს, ხოცავდნენ მათ შობილებთან, ჯგუფებად და ცალკეადა, ხოცავდნენ სახლებსა თუ საავადმყოფოებში, მარ-ბავდნენ ცოცხლად, ავდებდნენ ცეცხლში, ავებდნენ ხიშტზე, სწამლავდნენ, აწარმოებდნენ მათზე ექსპერიმენტებს...ათასობით ბავშვს ყრდნენ გესტაპოს და საკონცენტრაციო ბანაკების სასიკვდილო სანკებში, სადაც ისინი ტანჯვა-წამებისაგან იხოვებოდნენ.»

რავენსბრუკის ბანაკში ბევრი იყო ისეთი ბავშვი, რომლებმაც თავის იყოცოცხლეში ვეღარ იხილეს ადამიანური ზინა. მათ ბანაკის სისხლიან მიწაზე დაასრულეს უსიხარულო ბავშვობა.

რა ტანჯვა გადაიტანეს რავენსბრუკელმა ქალებმა! მათ თვინაით გაჭირვება უნდა დაევიწყებინათ, რომ ბავშვებისათვის, რომლებიც სასიკვდილო ბანაკში იტანჯებოდნენ, მშობლიური სითბო გაეწაწალებინათ, ცოტათი მაინც შეეშუსებუქებინათ მწარე ხვედ-

რი. რა მძიმე იყო მათთვის ტანჯვაჩამდგარი ბავშვური თვალბისძვება, მათკენ გამოწვეული სუსტი ხელების შეხედა, რომლისთვისაც არაფრის მიწოდება არ შეეძლოთ. «პატიმარი ქალები ბავშვებს ეუნაწილებდით ჩვენს ისედაც მცირე ულუფას, —წერს მარგა იუნგა,—რადგან ბანაკის ყველა ბავშვი ჩვენი პირმოიყო, ჩვენ ყველანი მათი დედეები ვიყავით.»

თვითუღ ქალს თითო ბავშვი ჰყავდა საზრუნავად ამირჩეული. აი, რას კითხულობოთ მეორე რავენსბრუკელი ქალის ერიკა ბუხმანის დღიურებში: «მე და ჩემი ათი წლის მეგობარი ფრანგი ბიჭუნა ალექს ბოლოს იძულებული გავეხადეს პატიმარი ქალების გვემიჯე გადაგვევარა. ამ საშინელ სანახაობით შემჩრწუნებული, ფართოდ გახტილი შავი თვალეებით, მაგდა მოკუმული ტუჩებით მომყვებოდა ბიჭი. ბოლოს ვეღარ გაუძლო და მისი გულიდან ამოხეთქა ძახილი: «მას ევრასოდეს ჭერ დავივიწყებ, თუმცა აქ მომკლავდნენ, როგორც ებრაელს. ამ და ათასობით მის მსგავსთა უმანყო სიცოცხლე მუდამ წარუხოცილ ბრალდებად დარჩება ჩემს ხალხს!»...ამ-დღეებზეს ერიკა ბუხმანი—№1218/2077.

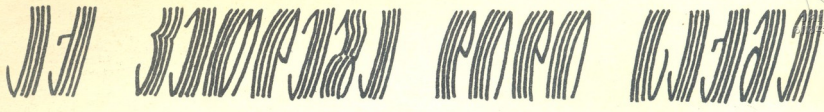
ბევრი ბავშვი კვდებოდა ბანაკის ჯურღმულეებში, ისინი ჯერ კიდევ მეტად სუსტნი და პატარანი იყვნენ არ-

სებობისათვის, ბრძოლისათვის. ბავშვები ცდილობდნენ გამკლავებოდნენ შიმშილსა და სიცივეს მაშინ, როცა მათგან ასოოდ მეტრის დაშორებით სს-ლოთა საწყობები სახე იყო ტანსაცმელითა და ფეხსაცმლით. პატიმარი ბავშვების განაძარცვით. ახლა იმით სს-ლოთა ბავშვები იმოსებოდნენ. მათი შვილები ერთობოდნენ ნორჩი პატიმრებისათვის წართმეული სათამაშოებით, მათი პატრონები კი პოთლემის ნამტარებებს ეძებდნენ სათამაშოდ ბანაკის სისხლიან მიწაზე.

დამთავრდა ეს სისხლიანი დრამა. დღეს გერმანიის აღმოსავლეთი ნაწილი მტკიცედ ადგას შვეიცარიისა და დემოკრატიის გზას. ამა წლის აპრილში ბერლინში გახსნილ გამოფენაზე «რავენსბრუკი გვაერთობილებს», შეკრებილმა რავენსბრუკელმა ქალებმა ყველა გერმანელი ქალის სახელით განაცხადეს: «ჩვენს მომავალს—ბავშვებს, ცხოვრების ყვავილებს ვეძახით, უანმრთელი, ხალისიანი და ბედნიერი უნდა იზრდებოდნენ ჩვენი შვილები, უფაშისხოდ და უომოდ. ასე სურს ახალგაზრდასა თუ მოხუცს, ასე გვსურს ჩვენ—რავენსბრუკელი ქალებს, ასე სურს ყველა შვიდობისმწყყარ ქალსა და დედას.»

თარგმნა და კოკაია მ

ქურნალიდან «ფრაუ ფონ ჰოიტე», №35.

საოცარი თვისება ჰქონდა ქუჩას: მიიგრევს, საუკეთესო დროს უაზრო სიტყვით დაგაპირავინებს, ზეერ სისულელეს გაუფრთხილებს და თუ ნებისყოფა, სინდისი და გუჟა არ გვეო, ვინ ივის რამდენ სამარცხვინო რაქს ჩაგაღწინებს, განანებს და მთელ ცხოვრებას დაგინიბნელებს... ქუჩის ამ „საოცრებაზე“, თავიანთი ცხოვრების მწარე გამოცდილებები ვცემოდა რამდენიმე ახალგაზრდა—ჯერ ერთი, შემდეგ მეორე, მესამე... თავდახრილი იწყებდნენ საუბარს, მუხლმკერდნი სულაც იცურებოდნენ, თითქოს თავიანთი პირვანდელ ორჯულს ზეადენ და უკვარდებიანო. მაგრამ გამზარული ხმა თანდათან უშტაკილებოდათ, თვალღებში სიბორო მატულობდა. ყვებდნენ დაუფარავად, მუხლამაზებლად—მათი ნაამბობი ტყუილ დღებზეთ ჰკავდა ერთმანეთს. თუმცა თვითელში იყო რალაც სხვა, თავისებური, მაგრამ ჩინო საოცრად მსავსე იმისა, რაც მასზე ადრე თქვა მეორემ.

... აი, ქუჩა-ქუჩა ზედალით არაქავე გამოვლული, სკოლას თავარიღებული, დასერილი და ამტკვერილი გიტანას გაფართოებული თვალეუბნი შექცევის ტემპოლუბით სასვს გიტანას, ერთხელ კიდევ სირხავას ცარულ ჯრბებს და მორიდებით ადებს მადახის კარს, ერთხანს უაზრო მღიღინს მისი მთავრების შორის და შემდეგ უმოძიდელ ბრუნდება კარსკენ. სწორედ ამ დროს, დიას, სწორედ მაშინ, როცა უკვე იგარაუდავ კიდევ, მომ გაკვივრებდი დამთავრებული იქნება და ხალხში წასვლის დროაო, ჩიხი დახარბებული თვალს და ხელი ერთად წყებადა ვილაცის ფეხებთან დაგარინებლ ვუღს, დაამაჯე ეს ვერ მოასწორ... იღლავდა ახარდა ჩააღო ხელი, პირდაპირ თვალღებში ჩახვდა და შეკარად უღიხა: „პაპა ვრცხვინა? არც ე ვინდა პატრონი მოიყოლო, ისე აპირებ ფულის შესახას, შენებდა ბავშვმა ეს როგორ უნდა იცადოს?“

სირცხვინად და შიშო ერთმანეთში აოჩია. ამჯერად მაინც ილიად დამოკარდა ყველაფერი, ფულის პატრონი იქ აღარ აღმინდა. მეორე დღეს ისევ საკოლის გვერდით ავლა, დაუსწაველი და გაკვივრებული, ათას-ათასი თავგასულით სასვს ქუჩას, ვაწვლელი ხელი და ვაწვლელი მიმავალი „დიდისა“ გაზარაზებული ბუნებრივ: „აპაზის თხოვნის, ზემო, კინოში სვლი რომ არ წახვიდეს, ის არ უბოზა?“

ვინ ივის, რომ დამთავრებული ყველაფერი, სხვებისეი მხოლოდ ბუნებრივ რომ აველით გვეკრი შემხვევური გზასაღდენილი ბუნებასათვის, ეს ახლა შესანიშნავად ესმოთ ამ ახალგაზრდებსა, გულწრფელად რომ ყვებათ თავიანთი წარსულის შესახებ, აბრკებული მიმოყვანას ბავშვთა თოხანში. ჯერ გამოყურებ, მერ დაწყებავს, გამოიკითხვას ყველაფერი... და მოხდა ბვერი რამ ისეთი, რაც ასე უზარადად, ორი სიტყვით ვერ გამოიხატება. შედეგი ის იყო, რომ მალე ზე ბავშვთა თოხანის მრავალრიცხოვან დახმარებით შევერდილი, ზეერჯერ გაავარცხილდი ქუჩაში უსაქმოდ მიხტარული ბავშვები, რამდენჯერმე ბავშვთა თოხანზე ვიმორიგევე და მიხარია, რომ ჩემი აღმზრდელით კმაყოფილი არაინ ჩემი. ახლა უფრომოდ და ესწავალი.

... ამ საუბარის ისმენებდნენ ისინი, რომლებმაც ეს ახალგაზრდები უშეფლებლოებით დამლეველი გარემოვან ცხოვრების ახალ, ნაყოლი წარსულს გამოიყვანეს. მაგრამ ამ დღეს, სწორიზოხად და სასაქონლებელ სამუშაოს სიმწველესზე როდი უყვარო საუბარი ორჯონიკიძის რაიონის №1 ბავშვთა თოხანის ინსპექტორის ნინო მანგაჯელას და მისი მოადგილეს მარგარიტა ბაქრაძეს. გეტყვინა მხოლოდ, რომ შაიი საქმე უაღრესად საინტერესო, მიმოხედვლი და სასატოა. ამატომ არის, რომ ასაკით ნახვარა სარეკენს გადაცილებული ბ. ბაქრაძე კვლავ ახალგაზრდული ენერჯითა და გატაცებით მტკიცად ადსარდდო, თავებდა ბავშვებთან. უკვე 20 წელზე მეტია მხედველობიდან არ ეპარებდა ბავშვების ტუქტიანი ფრჩხილები, დახონებული, დამტვერილი ტან-სხეულები, შაიი შეუფრებელი ტყუეა თუ გზაბნელები პატარას შიშობნული მათით, აღფრისანი დარბავდა, მკაცრი ვაფრთხილება, შორადი თვითყურებობა არასდროს დატოვებდა. ბ. ბაქრაძის ამ შესანიშნავ თვისებებსა და დალეველ ენერჯიაზე სიყვარულით ლაპარაკობდა ახლა მისი აღზრდლები. დასრულებულად სურს მასზე ლაპარაკი ვილაღებერ წინწაღაქმას. იმ შორული ზაბთის გასწენება ახლავ სუბი-

თა და ძრწოლით ავსებს მის გულს. მარგარიტა ბაქრაძე იყო მისი გუნის მაჩვენებელი. მანვე მოაწყო იგი სახალისო სასწავლებლებში, ახლბრლიად აღამაინოთი დაინტერესდა მისი ზედით. ომში დაღუპული მამა, შრომიოსავან დალილი დედა, პატარა მზა... ასლა უკვე დაკვივრა ვლადიმერი, სავადღებლო სამხედრო სამსახური დასარაღა, ვადაცმედილი.

ნინო მანგაჯელას და მარგარიტა ბაქრაძის მხარში უფასო ბავშვთა თოხანის აბრკვინების მთელი არმია. ძველი რეკლუციონერი სულაც ჰქონივლი, დასახალისო მარტო გაზარები, მხოვე ჰედავლი, ამჟამად ბესიონერი, ლენინის ორდენისანი გამტკვინე ვერსახველი, მუშა მარო ათავაზო, ტატინა ჯალაღანია, ვაპოცილი, დამსახურებული მასწავლებლები, უზარლო საბჭოთა მოქალაქეა და დულავად ენახებრებიან ბავშვთა აღზრდის კეთილშობილერ საქმეს. ისინი მონაწილეობენ ბავშვთა თოხანის მიერ ჩატარებულ ყველა ღონისძიებაში, აწყობენ რეიდებს, რაიონის ქუჩების შემოვლას, მორაგებენ ბავშვთა თოხანს, დიდ ეზოებში აბრკენენ საბჭოს, ენმარგებენ მის შემხველ კომიტეტებს მუშაობის სწორად წარმართვაში, მრავალმხარეანი ეზოებში აწყობენ თვითმოდულ კონცერტებს, კარნავალებს, მორაგდებს ასევე თავისუფალი დროის სწორად გამოყენების ბავშვთა თოხანს აბრკვინებს მუშაობის კარგი ტრადიცია აქვს. 1941 წლის სტუდენტ იყო ეთერ ავლაძე, როცა კომკავრებულს დაავალდა ქუჩაში უზღაბრებულ დომხტრალ ბავშვებზე მეთვალყურეობა. მაშინ შეყვანა ეთერი ბავშვებთან მუშაობა. მას შემდეგ დიდი დრო გაიდა, ეთერ ავლაძე ახლა 55-ე საშუალო სკოლის მედავგია და, რა თქმა უნდა, ბავშვთა თოხანის აბტეორი კამონს ადამარტე.

საქმე ყველას ჰყოფინს. მარტო სოხვაღდობერგი წერსრისი დაზრდეუ ბავშვებთან მუშაობა რამდენ სიზოხილეს, დაკვირვებას და დროს მოიხიხვს. სასოვლო-სამეურნეო ინსტრუქტორ სუზოში მტვირთლოვანი იარაღები დამატრებს ბავშვებსა. ვაფრთხილება ცხალა საქმეს არ უშველის. საჭიროა მათზე მუდმივი მეთვალყურეობა. გულწრფელად ვერ ავლენან ტრანსპორტის მორაგობის ახალღებში ბურთის მოთამაშების, ქუჩის დაწვავაგზავნების, სიტვის, რომლებზე არავინ ერიდება და ფეხებში ენდებან გამწვლ-გამომწვლები. ბავშვთა თოხანის საციკალურ ტურნალში მხედლადსარდელი ბავშვების საკმად გრძობლი მას ჩამოწერილი ეს ის ბავშვები არიან, რომლებთანაც მარტო მშობლები თე მასწავლებლებ ვერას აწყობენ. თვითლვე ასეთ ბავშვს მომზიად ეხმარება და სისტემატურად ამოწმებს ბავშვთა თოხანის აბტეორ.

* * *

... ათჯერ რომ აიპრო ილიას ლამაზ პრისპექტზე, ერთხელაც ვერ შეამჩნევ პატარა შერბის შესასვლელს მიყრულ აბრას. როგორ აოცებს ამ ახალი კოლა მიხაილესკის თვითონ ავი მორიდდევ გრძობის ბავშვთა თოხანის მიხაილესკას. თუმცა ტრკაზე თუ ტრლოვარუსო სწრაფად ჩაეჭოლებს მის წინ, მაგრამ კოლა მაინც ასწრებს ვინების თვალთ გაღებობის მალაღდარებლად ვაფრებს იქით, თვალ მოავლის ათასნაირი ლუკაბეტებს და კვლავ გაუბოთს ახალი ნომრით დაფარულ კედლებს, მაგადღე დაწყობოდა ახალ ტურნალ-ტურნალებს, სასაცილო თოჯინებს, სათამაშებს, რიბლ ტახტს, მაგადღე ვაჭრავლებულ ტელეფონს. აქ ზომ ყველა და ყველაფერი ახლობლია მისთვის ამ თოხანის განიბობის დღედან დასეყო მისი ახალი ცხოვრება. გრძელი, უტრალათა და ტრკეითი ვიკე გუნის გაღობის შემდეგ იგი ბავშვთა თოხანის შემადგენლობით ფარკავში მოწყოფილ.

ახლა კოლა მიხაილესკე ვკალიფიკური მუშაა. მოწინავე კომპანეროელი, მუშა ახალგაზრდობის საღმობის სკოლის მოსწავლე. დადაცავდა და ის მაინც ვერ გაუთავა: როგორ შეიძლება ჰეგავებობის პრისპექტზე აიპრო და ტომორაფულე ტექნიკუმის გვერდით ბავშვთა თოხან ვერ შეამჩნიო. ამ პატარა თოხანში ყთვობა დიდი საქმე, აქედან იწყება ბვერი ახალგაზრდის ცხოვრების ფარობი, ნაყოლი სია, რომლებიც კარბერ გაუბედავად, მერყავდა, შემდეგ ეს მტკილვე მიღიან ისინი.

თმის მოვლა

რედაქციაში ხშირად მოდის წერილები, რომლებშიც ქალები ჩივიან, რომ მათ თმა ცვივათ ან ქერტილი უჩნდებათ. რა შეიძლება იყოს ამის მიზეზი?—გვეკითხებიან ისინი.
ჩვენ ვთხოვეთ პროფ. პ. მაგალიძლეს შეიძლება გაეცა ამ კითხვაზე პასუხი.

თმის ზრდა და განვითარება რთული პროცესია. ის დღიად არის დამოკიდებული ორგანიზმის საერთო მდგომარეობაზე, განსაკუთრებით ცენტრალური ნერვული სისტემის მდგომარეობაზე, აგრეთვე შინაგანი სეკრეციის ჯირკვლების მოქმედებაზე. არასწორი კვება, ვიტამინების ნაკლებობა, გადაღა და კუმწაწადავის აბლილობანი მაგნე გავენის ახდენს თმის ზრდაზე.

თმა იკვებება თმის ფორილის და სისხლის ძარღვების საშუალებით. თმის ძირი ანუ ფუცი მოთავსებულია ეპიდერმულ თმის პარეში. მთელი მებრძოლ არიან დაკავშირებულ ცხიმის ჯირკვლთან, რომლებიც თავისი გამომტინი საინარებოები უზრუნველს შემოხველა იხსნიან თმის პარეში. ცხიმის ჯირკვლები გამოიშუაებულნი ცხიმი უცებება კანს და თმს, რითაც ამაღებს მას ელასტიურობას, იცავს სისხლის, გამორი და სხვა მაგნე ზეგავლენისაგან.

აბობო თმის ნორმალურ ზრდაზე განსაკუთრებით მნიშვნელოვან ახდენს ცხიმის ჯირკვლების ფუნქციის მიზლი. ის უფრო ხშირად იწყება სქესობრივი მომწიფების პერიოდში და განაოხბება კარბ ან შეეცრებულთ, თვისობრივად შეცვლილ ცხიმის გამოყოფაზე. ამ დაავადების სტორია ეწოდება. სტორია არის ორი სახის: ზუთიანი და მშრალი. ზუთიანი სტორიის დროს კანი ქონიანი, ბზნავს, თმები გაზუილდა ჰკავს. ზუთიანი სტორია ვიარადება სქესობრივი მომწიფების პერიოდში. ხშირად დამაუტურებელი დაავადების შედეგად. ის გვხვდება სისხლავლობის დროს, აგრეთვე ქალის საბქესო ჯირკვლების დაავადების დროს. თმის ჩამოცემა დასაწყისში შეუჩჩევილი, მაგრამ თუ არ ვუმკურნალოთ, ის შეიძლება უფრო მწიშნელთვანი გახდეს და გამოიტებით დამთავრდეს.

მშრალი სტორია ზუთიანისაგან იმით განსხვავდება, რომ ამ შემთხვევაში გამოიყოფა უფრო მკვერივი კონსისტენციის ცხიმი, რაგან ცხიმთან ერთად ჰკარბ ჩაოღებობით აიქურცება ზედა კანის რქოვანი შრის ფორფიტები. მშრალი სტორია უპირატესად გვხვდება თავის თმთან ნაწილად და წარბებზე ქონიანი ფორფიტების ანუ ქერტილის სახით. მშრალი სტორია დაქსობრივი მომწიფების პერიოდში იწყება ოდნავ შესამჩვევ ქერტილის სახით, ოდნავ ქავილის ფორფიტებით. შემდეგში ქერტილი ისე მახტუნდება, რომ ტანსამკვეთ ცვივა, თავი კი მოფუნილია მოთფორი-მორუბი, მოცივათლო-მოცივისფერი ქონიანი ფორფიტებით—ქერტილი.

ქავილი და თმის ცვენა ისე ძლიერდება, რომ ავადმუფიო იძულებულია მიმართოს ექიმს. თმის ჩამოცემა თმებიდან ამ შუბლის საზღვრებიდან იწყება და მკურნალობის ვარგშუ ხშირად გამეღლებითი მთავრდება. მშრალი სტორიის წარმოშობი მიზეზი მრავალია: ნერვული და ენდოკრინული სისტემის ან სხვა შინაგანი ორგანოების ფუნქციის მოშლა, ნივთიერებათა ცვლის დარღვევა, კანისა და თმის არაწიქებითი მოვლა და სხვა.

ზუთიანი სტორია გავრცელებულია უფრო ცხლებში, მშრალი კი—მაკაკებში. ზუთიანი სტორიასგან უფრო ავივალად განიქურებიან, ვიდრე მშრალისაგან. მაგრამ მშრალი სტორიის დროსაც ქალებში თმის ჩამოცემა არ აწუხს იმ ზომას, როგორც მამაკაცებში. ეს იმბობ ხდება, რომ ქალებს თავის თმთან მიღამოს კანქვეშა ცხიმიანი ქსოვილი უფრო კარგად აქვთ განვითარებული. კანი უფრო მოძრაია და უფუქსად არის მომარაგებული მეტევაი სისხლის ძარღვებით.

სტორიის წინააღმდეგ არ არსებობს ერთი რომელიმე მკურნალო საშუალება. ვინაიდან სხვადასხვა მიზეზი გამოიწვევი მიზეზი.

ორგანიზმის საერთო მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით ავადმუფის უნიშნავე დარჩიან: ა, B₁; B₂; B₆; B₁₂; C; კარგ შედეგს იძლევა ფიზოთერაპია. გარდა ამისა, ავადმუფის უნდა შეეცრებოს ნორმალური კვირუნებრივი ცვლის, შრომის, დასვენებისა და ძილის, რეჟიმის და ფიზიკურტურის რაციონალური განმთქენებით. მოთივლაქტივის თვალსაზრისით კარგია მასაქვი.

ზუთიან და მშრალ სტორიას სხვადასხვა მკურნალობა სტორდება. ზუთიან სტორიის შემთხვევაში უპირატესად იხმარება ვიტამინები: C; B₆; მშრალი სტორიის დროს კი—ვტამინები A; B₂. ზუთიანი სტორიის დროს ავადმუფი უნდა რიოდოს მარილიან, ცხიმთან და ნახშირწყლები მიღარ საკვებს. მშრალი სტორიით დაავადებულს საკვები კი პირიქით—უხვად უნდა შეიცავდეს ცხიმს და ნახშირწყლებს. საერთოდ, თმის ზრდის პროცესზე კარგად მოქმედებს ცხევი უმეცრებით, უმი რძით, ძველ-მღვას და ხორცის ნახარში წყვით. დაკვირვება გვიჩვენებს, რომ საკვები ორი თვის განმავლობაში რქოვანი ნივთიერების ხმარება თოქვის ორჯერ უმეტად თმის ზრდის და ზოგჯერ გამეღლებების შემდეგაც ადვილი აქვს ახალი, გრძელი და სადი თმის ზრდას.

ზუთიანი სტორიით დაავადებულმა თავი უნდა დიბანოს ციკრამი წყობულ ადულტული ოდნავ განეღლებული წყობით. სახიმი იხმარება სასავაშო ან მწიფული ყავაჩოთ. კარგია აგრეთვე საბის ფხვნილი ტალაოთ, რომელიც წარმოადგენს მალაზარისხობიანი საბის ზუნარვს გასუთავებულ სოდასთან. ამ უჯანსაღეული არზაღუნებ ხისტ წყალზე, ჰკარბი ცხიმის შესამკურნებლად თავის თმთან ნაწილის კანი იწმუდება 1-2-პროცენტრანი სალიცილის ან რეზორცინის საბიტოთ ამავე მიზნით ხმარობენ თანამარი ჩაოღებობის საბიტის და ვთრის ნარევის (ამ ნარევის ხმარების სიფრთხილად გვემარბებს ცეცხლთან).

მშრალი სტორიის დროს თავის დაბანვა უნდა ხდებოდეს 2 კვირამი ერთხელ კარგოღული წყობით (წყალი ან ადულტული უნდა იყოს, ან ერთ ლიტრ წყალს უნდა დამეტოს ერთი ჩაის კოჭი საბიტოს, სოდა ან ნიშოდოს საბიტო), ქერტილის მოსახმობად ხმარობენ: გოკრინს, კუპრის, სალიცილის მგავს, რეზორცინს, რიცინის ზეთს, პიპსოტინის მგავს, საჯის. ჰკარბი ქერტილანონის დროს საბის მავიკრად იხმარება კვერცხის გული ან მავიონი.

საერთოდ კი სადი თმის დაბანვა უნდა მოხდეს 7-10 დღეში ერთხელ თბილი წყობით და საბით სასავაშო ან წწიფული ყავაჩოთ. არ არის მიზანშეწონილი შამპუნისა და კუპრის საბის (დექტარული) ხმარება—ისინი აშრობენ თმს.

შავი თმის დაბანვის შემდეგ კარგია მარიანი წყობის გადავლება (2 სუფრის კოჭი მარილი 1 ლიტრ წყალზე). შეიძლება თმის დასველება ლიმონის წყობითაც—ეს აძლიერებს თმის ბუნებრივ ლეკვარებას და არბობს თმს.

ღია ფერის თმაზე უმჯობესია გვირილის ნაკევის გადავლება (1 ნაწილი გვირილი და 3 ნაწილი რეზორცინი წყობით). სასურველი არ არის თმის გამრბინა ელექტრონით—ეს ზედმედად აშრობს თმს.

პროფესორი პ. მაგალიძლი

ქალიწერი

საზაფხულო პარამები

მშვანე მოტივი

ნიმუხები

2 კვ უძარლო ლობიო გავარჩიოთ, გავრცხოთ ცივ წყალში და შემდეგ მიოდ-მიოდ ჩავეართ მდღურაწყლის ქაბში, ისე, რომ წყალი ფარადეს, ვხარხარ რაც შეიძლება სწრაფად, თავდახურული. 1 ჩასი ქიტა ნიგოზი, ორი კბილი ნიორი და მარილი (გემოვნებით) ერთად დავაწყოთ. ცალკე დავაწყოთ ქინძი, კამა, ნიახური, ქონდარი, რეკანი. წმინდად დავერათ ოხრახუში და ხახვი. მოხარულ ლობიოს წყალი გადავეწყოთ. ცალკე, ცოტა წვენი გავხსნათ ლობიონი მასალა, შევურიოთ გაწურულ ლობიონს და ხის კოფში დავვსოთ. მიღუმატით 1 ჩასი კოფში დანაყლი ყვილილი ყვავილი, დანაყლი მწვანედი. დაჭრილი ხახვი, ოხრახუში, სულ ზოლის—რამდენიმე ლორი დაჭრილი ტარხუნა და კარგად აუვრეთოთ. სუფრაზე ცხლადვე მივტანთ.

ხორცი მშვანე მოტივი

1 კვ მსუქანი ძროხის ან ცხვრის ხორცი გავრეცხოთ, დავერათ საშუალო ზომის ნაჭრებზე, ჩავეართ ქაბში და მოხვარკოთ. ჩავემატოთ წყრილად დაჭრილი 3 თავი ხახვი და ერთად ვხარკოთ. შემდეგ დავასხათ წყალი (დაახლოებით ოთხ თითზე ადვილ) როცა ხორცი ნახვერად მოხარხარება, ქაბში ჩავეართ გარჩეული, დატყბილი მწვანე ლობიო. გამზადებულ კერძს ჩავემატოთ წყრილად დაჭრილი ქინძი, კამა, ოხრახუში, ქონდარი, რეკანი, ტარხუნა, აუვრეთოთ და ცოტახანის შემდეგ გადმოვდგათ ცუხლიდან.

ტაბილი წიწყაბა საბტინო

ტბილი წიწყას მოვაჭრათ თავები, გამოვცალოთ თესლი, ჩავეართ მდღურაე მარილწყალში და ერთი წამოვადულოთ. გადავტანთ საწურზე, რომ წყლიდან დაიწრიტოს.

ხახვი წყრილად დავკეობთ და ზეთში

მოვშუთოთ. ასევე დავკეობთ და მოვშუთოთ ზეთში სტაფილი, შემდეგ ერთად აუვრეთოთ, მივემატოთ მარილი, წმინდადდაჭრილი ოხრახუში და ამ მასალით ამოვავსოთ წყლიდან დაწურული ტბილი წიწყა. შემდეგ ჩავეწყოთ ქაბში, დავასხათ ხორცეკვებ მანქანით გატარებული აპმიდორი, მივემატოთ ცილდე ცოტა მარილი და ზეთი და მოვშუთოთ თავდახურულ ქაბში.

სუფრაზე ცუად მივტანთ.

მშვანე პამიდორი ნიმუხები

2 კვ მოზრდილი მწვანე პამიდერებს მოვავართოთ ურწმები, გავრცხოთ, გავჭრათ შუაში სიგანეზე, მოვაშოთოთ თესლი და წვენი. თესლმოშორებული ნახვერები ჩავეართ ადრეულად წყალში და ერთბელ წამოვადულოთ. ფრთხილად გადმოვიღათ საწურზე და პირველ დავამოთ, რომ დაიწყოთ. დავაწყოთ: 1 ქიტა ნიგოზი, 2 კბილი ნიორი, წიწყა და მარილი (გემოვნებით). გავხსნად ღვინის ძმარში, შემდეგ შუგ შევურეთოთ დანაყლი ქინძი, კამა, ოხრახუში, 1 ჩასი კოფში ყვითელი ყვავილი და კარგად აუვრეთოთ. ამ მასალით ამოვავსოთ პამიდერის ნახვერები და შევავრეთოთ. ჩაველაგოთ შესადრე ტურქულში და ზემოდანვე შევასხათ ეს მასალა.

ამ კერძის მომზადება ასევე შეიძლება: თითო პამიდორი დავერათ 5-მ ნაწილად და ამ მასაში აუვრეთოთ.

სუფრაზე მოვიტანთ ცხელ მზადთან ერთად.

მწიფე პამიდორი ნიმუხები

მწიფე მავარი პამიდერები გავრცხოთ და შუაზე გავჭრათ. თესლი და წვენი გავტაროთ საცერში. თესლი გადავავსოთ, წვენი გამოვიყენოთ. მწიფე პამიდორი ნიგვენი ისევე მზადდება, როგორც მწვანე იმ განსხვავებით, რომ მწიფეს მოხარხარა არ უნდა და ძმრის მაგივრად ვხმარობთ მისივე წვენი.

ღანძილი მძრით და ზეთით

2 კვ ქორფა ღანძილი გავრცხოთ და გაეთუტოთ, წყალი გადავუწყოთ. შემდეგ

დავასხათ ცივი წყალი, ცოტახანს გავაშუთოთ და დავავართო საწურზე. გაწურული ღანძილი ჩავეწყოთ სასალოთში და დავასხათ 1/2 ჩასი ქიტა მარილი 1/2 ჩასი ქიტა ზეთთან (ზეთი უნდა იყოს ნიგვენი) ამ შესუქზობის, ახალი). მოვავართო მარილი და აუვრეთოთ.

ღანძილი ნიმუხები

2 კვ ქორფა დაღვრი გავარჩიოთ, გავეთუტოთ, გადმოვიტანო საწურზე, რომ დაიწყოთ. შემდეგ დაწურვი დავერათ, ერთი თავი ნიორი კარგად დავაწყოთ, გავხსნად ძმარში, დავემატოთ მარილი. ჩავეართო შუგ დაწურვი და აუვრეთოთ. ზევიდან მოვაგოთ თბილი ძალიან წმინდად დაჭრილი 4 ძირი ქინძი და 2 ძირი კამა.

ვაჭის ფოთოლში ბახხმული ტოლმა

1 კვ ძროხის ან ცხვრის მსუქანი ხორცი, 4-5 თავი ხახვი, რამდენიმე ძირი ოხრახუში და კამა ორჯერ გავატაროთ საკვებ მანქანაში. მივემატოთ პილიპილი, მარილი, წინასწარ, 1-2 საათით ადრე მზადალი 1 ჩასი ქიტა ბონიცი და კარგად აუვრეთოთ.

ვაჭის ფოთლით გავარჩიოთ, ჩავეართო მდღურაეში, ერთბელ წამოვადულოთ, მეტი ამოვალაგოთ და გავაკეოთ. შემდეგ თითო ფოთოლში გავაგებოთ კაქლის ოდენა ხორცი, ვუვლოთ, ჩაველაგოთ ქაბში და დავასხათ ცოტა წყალი; ქაბს თავსახურავი დავაუვრეთოთ და დავდგან მოსახარმად.

სუფრაზე მიტანის წინ ამოვალაგოთ, დავაწყოთ ლანგარზე, გადავასხათ ოღნდე გაწურული და გათქვეული მაწინი და მოვავართო დარიჩინთან არეული შაქრის ფხვნილი.

გარკეანის პირველ გვერდზე — ჩვენ გვიყვინდა მშვენიერ ბაბა. გრაფიურა ლი პან — ფანის (ქ. პეტენი).

გარკეანის მეოთხე გვერდზე საბავშვო სათანამოები.

რედაქტორი თ. აბაშმადე.

სარედაქციო კოლეჯია: მ. ბარათაშვილი, ე. ბაღდავაძე, ე. თავაძე, ნ. კალანდანი (პ. მე. მდივანი), თ. ლაშქარაშვილი, მ. მჭედლიძე, გ. ხიარაძე, ქ. ხიხარულიძე, ნ. შალუტაშვილი, ნ. ჯავახიშვილი ნიშიერი გაფორმა ლ. შენგელიძე.

რედაქციის შემოსულო წერილები ავტორებს არ უბარუნდებათ. ჩელშოწერილია დასაბეჭდად 3/VI-60 წ. კალაღის ზომა 60X92. ფიხ. ფორმ. რაოდ. 1,75, პირიქით ფორმადა რაოდ. 5,3.

საბარათოლოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის ბაგოვანებოლა
 Ежемесячный общественно-политический и художественно-литературный журнал «Сфарата Хали».
 Издательство ЦК КП Грузии.

რედაქციის მისამართი—სულხან-საბას ქ. № 15. ტელ. 3-68-71.
 ტირაჟი 35.000. ფსნი 3 მან. შეკვეთის № 801 თვ 02353

საქ. ქვ. ცის გამომცემლობის პოლიგრაფიული კომბინატი „კომუნისტო“, ლენინის ქ. № 14

ფრანგული პეპორი

ბ რ ა ვ ო ლ ო ბ ი ა

ზალზაი გრაფოლოგიით იყო დაინტერესებული და სთვლიდა, რომ შესანიშნავად ერეკოდა ამ საქმეში. ერთ დღეს მას ერთმა ქალმა ბავშვის რვეული მოუტანა და ჰკითხა:

- მიიხარით; მესტრო, როგორი მომავალი აქვს ამ ბავშვს? ბალზაკმა რვეული გადააბეჯადინა და წარიბო შეიკრა.
  - თქვენ ამ ბავშვის დედა ხართ? მისი ნათესავი?
  - არაკითარი შემთხვევაში.
  - მაშინ სიმართლეს გეტყვით. ეს ბავშვი უტყინო და ქარაფშუტაკა-მისგან არასოდეს არაფერი გამოვა.
- ქალმა გადაიკისკისა:
- ბატონო ზალზაე, როგორ ფრანკობით თქვენს ხელნაწერს? ეს ხომ მოწვეუების დროინდელი თქვენი საკუთარი რვეულია.

- მაშეო, რატომ აცვიათ აღფრთხილებს კაბა?—კითხვა ცნობისმოყვარე ბიჭმა მამას.
- ქალბები თსტატურად რომ მოიტყუნონ, შევილო,—უპასუხა მამამ.

მგზავრი სასტუმროში შევიდა და სადილი მოითხოვა

- ბატონო ჯერ ათი საათი არ არის.—შენიშნა ოფიციანტმა.
- სულც არ მენადგლება რომელია თქვენი საათი, ჩემს მუცელში კი უკვე შეუღება.—მიუგო მას მგზავრმა.

პ რ ო ფ ს ი რ ი და მ ე ჯ ლ ა უ რ ი

პროფესორი არდადეგებს ზღვის ნაპირას ატარებდა. ერთ საღამოს მან ზღვაზე გასეირნება გადაწყვიტა, გამყოლად ერთი მეზღვაური აიყვანა და იალქნაბანი ნავი დაიქირადა.

შეწებირი ამბილი იყო. კარგად ისილილეს. პროფესორი ძალზე კმაყოფილი ჩანდა ზღვის მაციონი და მეზღვაურს საუბარი ვაუბა.

- მიიხარით, გეთაყვა, კარგად იცით ფიზიკა?
- მასტრით პროფესორი, მაგრამ ფიზიკა სულ არ ვიცი.
- რა უზედური ყოფილხართო!—შესძახა პროფესორმა.—დავიკარგავთ სიცოცხლის ერთი მესამედი.—რამდენიმე წუთის შემდეგ პროფესორმა კვლავ ჰკითხა მეზღვაურს:
- ვუჭრობ, ასტრონომია გეკოლინებათ კარგად?
- არა ბატონო,—უპასუხა მეზღვაურმა,—არასოდეს არ მისწავლია ასტრონომია.

- უღებური ყოფილხართო,—გამიგორა პროფესორმა.—სიცოცხლის ორი მესამედი დავიკარგავთ.
- ანაზღად საშინელი ქარი ამოვარდა. ნავი პირთამდე გაივსო წყლით.
- ცურვა იცით, ბატონო?—კითხა მეზღვაურმა შეწინის.
- არა!—უპასუხა ამ უკანასკნელმა.

— მაშ ამა ჩასკიდეთ ხელი ჩემს ქურთუკს და გამხვევით. წინააღმდეგ შემთხვევაში თქვენ სიცოცხლის სამივე მესამედს დაკარგავთ.

გ უ შ ე ტ ი ს ბ ა ს ა ლ ე ბ ი

- ქოზუფ,—უთხრა ერთ დღეს ვოლტერმა თავის მსახურს,—მომიტანე ფეხსაცმელი.
- ვოზუფმა, რომელიც ძალიან ზარმაცე ბიჭი იყო, ბატონს ფეხსაცმელი მოუტანა.
- გააპრიადე ისინი ამ დილით?—კითხვა ვოლტერმა.
- არა ბატონო. არ გამიწმენილა,—უპასუხა ქოზუფმა.—რატომ უნდა გაუწმენდა? წვიმს, ქუჩებზე ტაბახიანია, ორ საათში თქვენი ფეხსაცმელი ისეთივე ქუქუქიანი იქნება, როგორც ახლა.
- ვოლტერმა არაფერი უთხრა. ქუქუქიანი ფეხსაცმელი ჩაიცვა და გაიღო.

- ქოზუფი უკან გაედევნა ვოლტერს და მიძახა:
- ბატონო, ბატონო, გასაღები დამიტოკეთ?
- გასაღები?
- დიას, ბუფეტის გასაღები, რომ ვისაუზში.
- რომ ისაუზში? რა საჭიროა, ჩემო მეგობარო? ორ საათში შენ ისეთივე შშიერი იქნები, როგორც ახლა.

მ ვ ი რ ა ლ ი და ქ შ რ დ ი

ერთ დღეს, ერთი ღარიბი ფრანგი მწერალი გვიან დაბრუნდა სახლში, როცა ოთახის კარი გაღო, დაინახა კაცი, რომელიც მწერლის კარაღში ჩაივსო ეჭმებდა.

მწერალი მიხვდა, რომ იგი ქურდი იყო, მაგრამ არაფერი უთქამს, არც შეუცერა, ისე დაიწყო მწვივად ლლინინი.

რაკი კარაღში ვერაფერი ნახა, ქურდმა წასვლა დააპირა და შემობრუნდა. მაგრამ მოულოდნელობისგან ვაშუშდა: დაინახა სახლის პატრონი, რომელიც დუმლით შესიქურდა მას.

- თქვენ აქა ხართ და ასე დამშვიდებულნი? რატომ არ იყვირეთ, რატომ არ დოუტხეთ ხალს?
- რატომ უნდა დამეყვირა, რატომ დამეძახა ხალისსათვის? არაფერი გამაჩნია. ფული მე არა მავქს. ჩემი ერთადერთი კოსტუმი ზღე მავცა. ჩემი რომანები? არავის არ სურს მათი დაბეჭდვა. ხშირად სადილი არა მავქს და მშვიტი ვარ. ვერაფერს ვერ იპოვიე ჩემთან, ვერაფერს ვერ წაიღებთ აქედან. აი, რატომ არ ვყვირი, რატომ არ ვეძიებ ხალს.

თავდახრილი წავიდა ქურდი. მას პირველად შერცხვა თავის სიცოცხლეში.

ფრანგულიდან თარგმანა
გ უ რ ა ნ დ ა კ ა ლ ა ნ დ ა ძ ე მ

6. 1/2

3. 10/9

